

Broj 1, 2018. Godište VII.

KALIBAR

časopis Društva knjižničara Karlovačke županije

TEMA BROJA
Mobilnost (suradnja,
povezivanje i educiranje
knjižničara)

časopis Društva knjižničara Karlovačke županije

IMPRESSUM

KALIBAR

časopis Društva knjižničara Karlovačke županije

IZDAJE

Društvo knjižničara Karlovačke županije

Ljudevita Šestića 1

47 000 Karlovac

ISSN 2623-5811 (online)

Godište 7., br. 1 (2018.)

ZA IZDAVAČA

Miroslav Katić

UREDNIŠTVO

Gordana Šutej, školska knjižnica | OŠ „Ivan Goran Kovačić“ Duga Resa

Kristina Čunović, Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

Ana Sudarević, školska knjižnica | OŠ Dubovac Karlovac

Lidija Šajatović, Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

GLAVNI UREDNIK / PRIPREMA

Miroslav Katić ~ Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

LEKTORICA

Sanja Graša ~ Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

GRAFIČKI DIZAJN

Marinko Polović ~ Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

Autor fotografije na naslovnici: Marinko Polović

godišnje planirano dva broja

godina postavljanja publikacije na mrežu: 2018.

SADRŽAJ

Uvodnik 1. str.

TEMA BROJA: MOBILNOST (SURADNJA, POVEZIVANJE I EDUCIRANJE KNJIŽNIČARA)

Iskustvo Erasmus mobilnosti u Oxfordu, Kristina Kiš 3. - 5. str.

Konferencija koja se ne propušta, Petar Lukačić 6. - 8. str.

Ljetna škola slovenskog jezika, Vedrana Kovač Vrana 9. - 10. str.

Uloga školske knjižnice OŠ „Vladimir Nazor“ Križevci u provedbi Erasmus + projekta

„Suvremena škola“, Andrea Katanović Babić 11. - 12. str.

Knjižničarka na putu, Maruška Nardelli 13. - 14. str.

IZ KNJIŽNICA: ŠKOLSKE KNJIŽNICE

Lektira na sasvim drugi način: izrada taktilnih naslovnica knjiga,

Đurđa Ivković-Macut 16. - 17. str.

Poticanje čitanja kroz projekte prekogranične suradnje, Blaženka Pavlović Mlačak ... 18. - 19. str.

Nacionalna kampanja „I ja želim čitati!“, Božica Tominac 20. str.

„Moja prijateljica knjiga“ – projekt za poticanje čitanja u OŠ „Slava Raškaj“ Ozalj,

Jasenska Staničić 21. - 22. str.

Svaki tjedan učenik jedan ili kako učenici 3. r. OŠ Mahično razvijaju vještine čitanja

i javnoga nastupa, Svjetlana Basara, Katarina Kranjčec 23. - 24. str.

Čitanjem do zvijezda – natjecanje u kreativnosti i znanju za osnovne i srednje škole,

Karolina Hosu 25. - 26. str.

Nacionalno natjecanje u čitanju naglas, Darinka Vučković 27. - 28. str.

Međuškolski kviz za poticanje čitanja, Martina Pevec Zorić 29. str.

I ja čitam, Ivana Mateša 30. - 31. str.

IZ KNJIŽNICA: NARODNE KNJIŽNICE

Obilježavanje 180. obljetnice Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“,

Jasmina Milovčić 33. - 34. str.

Muke po Čitaonici, Rosana Mikulić 35. - 37. str.

Odjel za djecu i mladež – mjesto edukativnih i kreativnih susreta,

Dubravka Vaštuka 38. - 39. str.

Aktivnosti Odjela za djecu predškolskog uzrasta,

Ivana Mihalić, Tihana Rožić-Ilić 40. - 41. str.

Čitateljski klub za odrasle Gradske knjižnice i čitaonice Ogulin,

Anita Brozović Šolaić 42. - 43. str.

VIJESTI IZ KNJIŽNIČARSTVA

- Prikaz sudjelovanja na radionici za izradu projektnih prijava u području obrazovanja odraslih za program Erasmus+ za 2018. godinu, Lidija Šajatović 45. - 46. str.
- Izvešće s 3. okruglog stola „Dobro opremljena školska knjižnica – prostor izvrsnosti“, Gordana Šutej 47. - 48. str.
- Izvešće o radu Matične službe sa školskim knjižnicama u Karlovačkoj županiji za 2017. godinu, Kristina Čunović 49. - 50. str.
- Projekt Poslovno knjižničarstvo u Karlovačkoj županiji, Miroslav Katić 51. - 52. str.

OSVRTI, INTERVJUI I RAZMIŠLJANJA

- Intervju sa Željkom Horvat-Vukelja, (razgovarala: Ana Sudarević) 54. - 55. str.
- Osvrt: Možda nas ipak trebaju? („Od povjerljiva izvora dva putića”), Mladen Masar 56. - 57. str.
- Intervju s Dankom Plevnikom, (razgovarao: Miroslav Katić) 58. - 60. str.

UVODNIK

PRVI BROJ KALIBRA pokrenut je sada već davne 2003. godine. U uvodnoj riječi uredništvo poručuje da će Društvo knjižničara Karlovačke županije, pod čijim je okriljem časopis pokrenut, nastojati da časopis izlazi dva puta godišnje. Očekivanja se, nažalost, nisu ispunila. Od tada pa do danas izašlo je, u prekidima, samo šest brojeva časopisa. Pred vama je novi broj i stara želja: informirati, educirati i komunicirati.

Časopis više neće izlaziti u tiskanome obliku. Skupa i spora distribucija glavni su razlog neučestalog izlaženja Kalibra. Nadamo se da će nova, elektronička verzija to promijeniti što, naravno, ovisi i o vašoj aktivnosti i priložima koje nestrpljivo očekujemo.

Tema broja je *Mobilnost (suradnja, povezivanje i educiranje knjižničara)*. Cilj je dati poticaj kolegama knjižničarima na uključivanje u programe međunarodne suradnje, razmjene iskustava i stvaranja suradničkih projekata. Tu su, naravno, i aktualne vijesti i događanja iz narodnih i školskih knjižnica Karlovačke županije te osvrti, intervjui i razmišljanja.

Zahvaljujemo svima vama koji ste poslali priloge za novi broj i time podijelili svoja iskustva, ali i probleme s kojima se susrećete u svom radu. Nadamo se da će vam novi broj Kalibra biti informativno, poticajno, ali i zabavno štivo. Vaše primjedbe i sugestije prihvaćamo kako bi naredni broj našeg časopisa bio bolji i kvalitetniji. Posebno zahvaljujemo lektorici Sanji Graši i grafičkom uredniku Marinku Poloviću.

Uredništvo

TEMA BROJA
Mobilnost (suradnja,
povezivanje i educiranje
knjižničara)

Knjižnica Sackler u Oxfordu

(preuzeto s <https://newoxfordarchitecture.com/2016/06/13/sackler-library/>)

Kristina Kiš

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Knjižnica Filozofskoga fakulteta

kmitric@ffos.hr

Iskustvo Erasmus mobilnosti u Oxfordu

NA ERASMUS NATJEČAJE za mobilnost nastavnog i nenastavnog osoblja pravo prijave imaju djelatnici koji rade u ustanovama u sustavu obrazovanja. Kroz Erasmus programe obrazovne ustanove primaju financijska sredstva za potporu stručnog usavršavanja nastavnog i nenastavnog osoblja. Stručnim usavršavanjem kroz mobilnost djelatnici stječu nova iskustva, uče kroz primjere dobre prakse te mogu primijeniti nova saznanja u svrhu dobiti matičnih ustanova.

Svaka ustanova koja sudjeluje u Erasmus programu mobilnosti objavljuje natječaj na koji se mogu prijaviti djelatnici te ustanove. U natječaju Sveučilišta u Osijeku, naglašava se da je svrha boravka u inozemnoj ustanovi za nastavno osoblje održavanje nastave ili stručno usavršavanje, a za nenastavno osoblje stručno usavršavanje. Prema tome, knjižničari, odnosno informacijski stručnjaci, mogu se prijaviti za stručno usavršavanje u inozemstvu kao nenastavno osoblje. Dva su načina na koja se može ostvariti stručno usavršavanje u okviru programa Erasmus: sudjelovanje na Erasmus+ tjednu za gostujuće nastavnike i nenastavno osoblje i „job shadowing“, odnosno stručna radna praksa.

Erasmus+ tjedan obično je tematski i, primjerice, ako je predložena tema iz područja koje nema dodirnih točaka s knjižničarstvom ili je čak tema namijenjena samo nastavnom osoblju, ne preostaje mogućnost da se na pojedine Erasmus+ tjedne prijave knjižničari. Ipak, postoje tjedni čije su teme isključivo

knjižničarstvo, no i tu se zahtijeva pažnja jer podteme mogu biti ograničene na usavršavanje u pojedinim područjima, primjerice, provođenje edukacija informacijske pismenosti, repozitoriji i otvorena znanost pa se pri prijavi od knjižničara zahtijeva određeno predznanje i praktično iskustvo u navedenim područjima da bi se sudjelovalo na radionicama. „Job shadowing“ ili stručna radna praksa oblik je stručnog usavršavanja kada, primjerice, knjižničar promatra i prati rad kolege iz neke europske ustanove na njegovu ili njezinu radnom mjestu. Na taj se način može iz prve ruke proučavati svakodnevni posao, radno okruženje, metode i načine rada u praksi. Mogu se vidjeti primjeri dobre prakse na djelu koje knjižničari kasnije mogu upotrijebiti u vlastitom radu.

U sklopu Erasmus+ programa moguće je realizirati mobilnost u

programskim zemljama, a to su države članice Europske unije. U natječaju Sveučilišta u Osijeku naglašava se da je preduvjet za realizaciju mobilnosti u svrhu održavanja nastave i stručnog usavršavanja na inozemnoj visokoškolskoj ustanovi sklopljeni Erasmus+ međuinstitucijski sporazum između Sveučilišta u Osijeku i prihvatne visokoškolske ustanove. Ipak, za realizaciju aktivnosti stručnog usavršavanja na ustanovi koja nema status visokog učilišta nije potrebno sklopiti Erasmus+ međuinstitucijski sporazum. Dužina razdoblja mobilnosti za stručno usavršavanje je najkraće 2, a najduže 60 dana.

Od potrebne dokumentacije za prijavu, izdvojila bih obrazac Plana rada te pozivno, odnosno prihvatno pismo od inozemne ustanove. Plan rada dogovara se zajednički s inozemnom ustanovom nakon što se složi oko uvjeta prihvatnog pisma. Kada sam se prvi put prijavljivala na Erasmus natječaj i pokušala na vrijeme u okviru natječaja pridobiti prihvatno pismo, pokazalo se to kao poprilično zahtjevan zadatak. Dogovor je trajao dosta dugo s obzirom da sam izabrala „job shadowing“. U to vrijeme još nije bio „utaban put“ i prvo se trebao potpisati međuinstitucijski sporazum, a tek onda dogovoriti uvjete stručne radne prakse, prihvatnoga pisma i Plana rada. Pri prijavi za Erasmus program mobilnosti u Engleskoj, poslala sam nekoliko prijava na različite adrese visokoškolskih ustanova u Londonu i Oxfordu koje su mi bile od interesa i objasnila da bih voljela gostovati ondje u svrhu učenja kroz rad. Dobila sam gotovo istovremeno dva pozitivna odgovora, iz knjižnice pri King's College London i iz knjižnice Sackler pri Sveučilištu u Oxfordu. Na koncu sam imala sreću da mogu birati i izabrala sam Oxford. Danas je taj proces prijave daleko jednostavniji zbog platforme IMOTION.

Platforma IMOTION rezultat je projekta započetog 2013. godine, a odnosi se na integraciju i promociju stručnog usavršavanja nastavnog i nenastavnog osoblja na sveučilištima diljem Europe. Jedan od osnivača je Program cjeloživotnog učenja Europske unije (*European Union's Lifelong Learning Programme*). Platformi se pristupa putem internetske adrese **staffmobility.eu** i na taj se način najjednostavnije može dobiti preg-

led aktivnosti vezanih uz stručno usavršavanje prvenstveno administrativnog i tehničkog osoblja na sveučilištima u Europskoj uniji. Stranica služi za promociju aktivnosti sveučilišta, kao i pomoć za pronalaženje odgovarajućeg programa stručnog usavršavanja.

Knjižnica Sackler jedna je od vodećih istraživačkih knjižnica Bodleiane i nalazi se u okviru Sveučilišta u Oxfordu. Specijalizirana je za područja arheologije, povijesti umjetnosti te klasične povijesti i književnosti. Moderna je to knjižnica, otvorena 2001. godine. Taj podatak iznenađuje s obzirom da knjižnica izgledom ne odaje novogradnju. Za knjižnicu novijeg datuma za očekivati je da nikne sva u čeliku i staklu, no zgrada knjižnice Sackler uklopljena je u vizuru Oxforda. Premda je zgrada zidana od opeke izgledom tradicionalna, vrhunski je opremljena, kako opremom za zaštitu i pohranu različitih vrsta knjižničnih zbirki i arhivskog gradiva, tako i opremom za studente i istraživače te radnim prostorom za djelatnike.

Knjižnica ima velik fond, čak preko 300 000 jedinica građe, a svega desetak stalnih zaposlenika u punom radnom vremenu. Stalni su zaposlenici uglavnom voditelji odjela ili predmetni stručnjaci, dok su ostali zaposlenici, njih dvadesetak, zaposleni kao vanjski suradnici na skraćenom radnom vremenu ili studenti i pripravnici koji obavljaju jednostavnije zadatke. Stalni zaposlenici s punim radnim vremenom, zaposlenici sa skraćenim radnim vremenom i pripravnici rade od 9:00 do 17:00 sati, a poslije 17:00 sati knjižnicu preuzimaju isključivo studenti. Korisnici imaju doticaj s knjižničarima za glavnim informacijskim i posudbenim pultom u blizini ulaza u knjižnicu te za informacijskim pultom na jednom od viših katova. Dakako da sam mnogo puta bila iznenađena i zaintrigirana načinom funkcioniranja knjižnice Sackler. Primjerice, u našoj knjižnici na Filozofskom fakultetu na radionicama u svrhu knjižnične i informacijske pismenosti studentima naglašavamo da je u knjižnici otvoreni pristup za korisnike, no ipak prevladava ustaljena praksa da knjižničari na zahtjev donose knjige korisnicima na posudbeni pult. Bilo mi je neobično naviknuti se da ondje ne odlazim po knjige već eventualno upućujem korisnike gdje bi se knjige mogle nalaziti. Knjižničari su u Sackleru stvorili imidž da je zadatak knjižničara ponuditi edukacije, obraditi i smjestiti građu, ponuditi funkcionalne alate, a na korisnicima je da u ponuđenim terminima na razini Sveučilišta prođu edukacije da bi samostalno u *online* katalogu mogli izabrati naslove i pronaći ih na policama knjižnice. Zato upiti za informacijskim pultovima nisu učestali već se ondje knjižničari uglavnom bave zaduživanjem i razduživanjem građe, a kada upita i bude, studentima uglavnom bude nelagodno zbog njihova neznanja. U Oxfordu se poznavanje rasporeda građe, signatura, pretraži-

Knjižničari za glavnim informacijskim i posudbenim pultom u knjižnici Sackler

vanja *online* kataloga i baza podataka očekuje od studenata, a smatra se da je zadaća knjižničara pružanje podrške i osiguravanje alata, daleko od očiju korisnika. Čini mi se da kod nas vlada bojazan da će se imidž knjižnice pogoršati ako se više usredotočimo na stručne poslove i radimo daleko od očiju korisnika, no, u Sackleru se činilo da su knjižničari upravo u takvoj organizacijskoj kulturi cijenjeni kao važna podrška obrozovanju.

Bilo mi je jako drago što sam dobila priliku da radim gotovo puno radno vrijeme na različitim poslovima, samostalno i u suradnji s ostalim kolegama, te zaista dobijem uvid u poslovanje Knjižnice. Svidjelo mi se što se ondje tijekom radnog vremena djelatnici izmjenjuju na jednostavnijim poslovima i zadacima, uz redovne kratke pauze i jednu veću pauzu za ručak. Svaki sat i pol rada djelatnici su imali službenu pauzu od 20 minuta u prostoriji za odmor djelatnika na prvom katu knjižnice. To je velika prostorija s kuhinjom, stolom za objedovanje te kaučem za odmor. Zaposlenici su se držali vremenskog ograničenja jer se ulaz i izlaz iz prostorije bilježio karticom za prijavu, odnosno odjavu. Pod jednostavnijim poslovima smatram zadatke koji nisu bili posebno zahtjevni i nisu ih radili predmetni stručnjaci. To su rad za informacijskim pultom, zaduživanje i razduživanje građe, ulaganje knjiga, obrada knjiga, razvrstavanje kataloga izložbi i ostale građe te tome slični poslovi. Pod jednostavnijim poslovima navodim i obradu knjiga jer su se knjige katalogizirale u sustavu Aleph i djelomice obrađivale centralno, a knjižničari Sacklera samo su prilagođavali nekoliko polja za potrebe svoje knjižnice. Osim što su svakih sat i pol vremena zaposlenici imali pravo na 20-minutnu pauzu, imali su pravo i na dugu pauzu za ručak od sat vremena u sredini radnoga dana.

Dobila sam dojam da organizacija rada u knjižnici Sackler čini zaposlenike izuzetno zadovoljnim. Voditeljica Jane Bruder organizirala je radno vrijeme i tempo rada tako da se spriječi sagorijevanje na poslu i općenito nezadovoljstvo zaposlenika. Međuljudski odnosi činili su se iznimno korektni, uvažavajući, reklo bi se čak topli i prijateljski. Poslovi koji se ponavljaju i rade automatski mogu brzo postati zamorni, a uspostavljanjem sustava rotacije svakih sat i pol vremena voditeljica je osigurala da zaposlenik, kada počne osjećati umor, ima pauzu i nakon toga novi zadatak pred sobom. Također, upravo zbog

voditeljice Jane Bruder rad je bio sveden na minimum stresa jer bi zadatke i očekivanja jasno objasnila pri početku rada, a ostali bi voditelji odjela pratili rad djelatnika po etapama i davali povratnu informaciju djelatnicima nakon završene svake etape zadatka.

Posjetom knjižnici Sackler u Oxfordu zaista sam doživjela jednu lijepu priču i imala priliku upoznati i doživjeti vrlo pozitivnu organizacijsku kulturu. Ondje je ustrojen način rada koji je usmjeren na zaposlenike u smislu da zadovoljni zaposlenici njeguju pozitivne međuljudske odnose, korektno i odgovorno obavljaju dodijeljene zadatke, te rade i stručno se usavršavaju na svoju dobrobit i dobrobit knjižnice. Preporučila bih Erasmus program mobilnosti svim knjižničarima koji žele proširiti vidike, dobiti nove ideje za unapređenje svojih knjižnica, ako imaju sreće kao ja, susresti se s iznimnim knjižnicama i njihovim knjižničarima.

Jedna od impresivnih oksfordskih čitaonica u knjižnici Taylor

11–14 JUNE 2017/
INTERNATIONAL FESTIVAL/
DOKK1/ AARHUS/ DENMARK

NEXT LIBRARY 2017 SUMMARY

Petar Lukačić

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

petar@knjiznica-koprivnica.hr

Konferencija koja se ne propušta

U KNJIŽNICI [Dokk1](#) koja je 2016. godine proglašena [najboljom](#) na svijetu, od 11. do 14. 6. 2017. održana je međunarodna knjižničarska konferencija pod nazivom [Next Library 2017](#). Svima koji rade u narodnoj knjižnici potpuno je jasno da je za sudjelovanje na takvoj konferenciji potrebna velika financijska potpora koju zaposlenici narodnih knjižnica najčešće nemaju na raspolaganju. Zbog toga se snalazimo prijavljujući se na razne natječe te se tako i autor ovog teksta prijavio za stipendiju i osvojio je te je kao stipendist [EIFL Public Library Innovation Programme \(EIFL-PLIP\)](#) proveo najljepši profesionalni tjedan u knjižničarskoj karijeri.

Iako se konferencija održavala u samom prostoru knjižnice, to nije bio razlog da se knjižnica zatvori zbog prisustva preko 350 knjižničara iz 38 zemalja svijeta u samom prostoru. Knjižničari su zajedno s korisnicima koristili prostor knjižnice, učili, meditirali, vježbali i stručno se usavršavali.

U Aarhus, [europski grad kulture](#) u 2017. godini, stigao sam

nekoliko dana prije konferencije, a hotel u kojem sam bio smješten bio je udaljen svega nekoliko stotina metara od Dokk1 knjižnice. Nisam odolio. Odmah sam otišao tamo. Na Facebooku sam napisao – umro sam i ušao u knjižničarski raj. Pomno isplanirani prostor knjižnice na samom ulazu ima smješten gradski ured u kojem građani Aarhusa mogu obnoviti osobnu iskaznicu, podići putovnicu i izraditi ili podići razne dokumente potrebne za svakodnevno funkcioniranje. Samim time prostor „knjižnice“ nije ekskluzivan samo za programe i potrebe knjižnice već kao gradski prostor obavlja više funkcija – u njemu se nalazi kantina/kafić, prostor za inovatore, uredi osoba zaduženih za kulturne aktivnosti u gradu...

Knjižnica sadašnjosti i budućnosti. Knjižnica je pretvorena u zatvoreni gradski trg na koji su svi pozvani, da prodaju, da se igraju, uče i stvaraju koristeći mogućnosti koje prostor i knjižničari nude.

Ono što me dodatno zainteresiralo na konferenciji je povezi-

vanje virtualnog i fizičkog svijeta. Danas nas većina koristi pametne telefone i neku od društvenih mreža te na njima dijelimo svoje poslovne i privatne uspjehe, misli, vijesti i zanimljive sadržaje. Tijekom cijele konferencije posebnu pripremu promotivnih materijala izrađivali su studenti medijskog sveučilišta iz Aarhusa i pripremali svakodnevni tiskani letak s informacijama što se događa tog dana i s rasporedom predavanja i radio-nica, a iste informacije, naravno, prilagođene okruženju u kojem se objavljuju, dijelile su se i na društvenim mrežama – Facebooku, Instagramu, Twitteru, Vimeu. Na taj su se način sudionici konferencije dodatno povezivali i prepoznavali tijekom konferencije, ali i vani na cesti ili u hotelu ili negdje u gradu. Na društvenim mrežama radila se promocija same konferencije, ali i ljudi koji sudjeluju na njoj.

Na svečanom otvaranju [Christian Byrge](#) potaknuo je sudionike da poviču iz dubine grla „Yes, I made a mistake!“ kako bi ih pripremio za kreativne vježbe koje su se radile svakoga dana. Vježbe su se bazirale na osmišljavanju svakakvih, često i glupih, rješenja za probleme koje je zadavao. Nekima takav način pripreme i otvaranja prema kolegama koji ih okružuju nije bio prihvatljiv jer su neki od nas više introvertirani i ne percipiraju takav način komuniciranja kao prihvatljiv, ali nitko ih nije prisiljavao da sudjeluju u tome. Vodio nas je kroz raznolike vježbe koje nisu samo povezivale nas sudionike već i mijenjale ustaljene načine razmišljanja i poticale da krenemo iznova. Vježbe su pokazale da postavljanje provokativnih i glupih pitanja – na primjer, što se događa u knjižnici koja nema police za knjige, omogućuje da se lakše opustimo i otvorimo prema onome što nas okružuje. Najvažnije da se ne skrivamo od naših pogrešaka, ali i činjenice da ideje koje imamo nisu uvijek najbolje.

Kao i na svakoj konferenciji svakog dana na početku održavana su pozvana izlaganja. U Aarhusu to su bili [Peter McLeod](#), [Phillip Schmidt](#), [Deborah Jacobs](#) i [nizozemska princeza Laurentin](#). S obzirom da se cijela konferencija snimala, na navedenim poveznica možete uživati u govorima koje su održali.

Princeza Laurentin potaknula je okupljene da postavljaju prava pitanja prilikom planiranja programa za lokalnu zajednicu, ali i da se ne srame postaviti pitanje „Kako?“ jer to je najbolji način da se započne razgovor sa zajednicom. Prema njezinim riječima, inovativnost nije kada dijelimo ono što znamo već ono što ne znamo, da zajedno tražimo odgovor i priznamo da nešto ne znamo.

Peter McLeod iz Kanade nas knjižničare nazvao je „radikalima sa srcem“ koji angažirano odgovaraju na zahtjeve zajednice u kojoj rade. S druge strane, potaknuo nas je i da se zapitamo koliko često pitamo naše korisnike koje programe i aktivnosti planirati u godini koja slijedi – pitamo li ih uopće ili pretpostavljamo što oni žele. Jesmo li otvoreni za kritike i mišljenja naših korisnika oko percepcije rada koji obavljamo? Poseban naglasak stavio je na sve veću nejednakost koju primjećujemo u našem društvu i povratak temeljnoj ulozi narod-

Dobitnici EIFL stipendije

Prostor za inovacije

Otvorenje konferencije

Ignite Talk o TEDx-u

Peter McLeod

Phillip Schmidt

ne knjižnice u tom kontekstu: kao mjestu otvorenom za sve, mjestu koje daje pristup znanju i kulturi, učenju i iskustvima prema vlastitom izboru pojedinca. Socijalni jaz između onih koji imaju financijska sredstva za rast i razvoj i onih koji nemaju jasno je vidljiv i danas kao i u 19. stoljeću kad su se narodne knjižnice otvarale da bi omogućile demokratski pristup znanju za sve.

Phillip Schmidt s MIT-a u Americi izgovorio je jedan od najboljih citata na konferenciji: „U knjižnici ne možeš pogriješiti!“ U uvodnom dijelu svog izlaganja ispričao je anegdotu s MIT-a o skupini od 40 studenata koji su tri mjeseca planirali kako na vrh zgrade visoke 50 metara smjestiti vatrogasni kamion u roku od 24 minute. Možete li to zamisliti? Da se popnete na zgradu od 50 metara i na njezinu vrhu sastavite VATROGASNI kamion u manje od pola sata – on je takve ljude nazvao hakerima – iako na hakere gledamo kao ljude koji sjede za računalom i otkrivaju državne tajne, on nema takvu percepciju. On na hakere gleda kao na snalažljive pojedince koji intrigantni problem znaju riješiti upotrebom lako dostupnih znanja i iskustava. Oni su inovatori, a ako želimo vidjeti inovacije u svojoj zajednici, prema Schmidtu, trebali bismo poticati ljude da budu neposlušni i da krše pravila kako bi stvorili nešto novo – inovatori se trebaju osjećati ugodno u takvom okruženju. Zapitajmo se – jesmo li i mi spremni kršiti pravila i dopustiti hakerima da iskoriste resurse naše knjižnice?

Deborah Jacobs, direktorica globalne knjižničarske inicijative financirane od strane fondacije Bill & Melinda Gates, istaknula je kako se u SAD-u ne razmjenjuju dragocjena iskustva u razvijanju novih programa i inicijativa, a to je nešto na čemu bismo svi trebali raditi. Povezivati se i dijeliti svoja znanja koja smo stekli radeći s korisnicima jer to je naša vrijednost – utjecaj na zajednicu, ne statistika posudbe knjiga već utjecaj koji smo imali na ljudske živote.

Održan je velik broj radionica, *Ignite Talkova* (možda neke poznatije kao Pecha Kucha prezentacije), a većina [sadržaja i](#)

[prezentacija](#) dostupna je preko internetske stranice konferencije kao i, naravno, [snimke](#).

Naučio sam, potvrdio sam, shvatio sam – knjižnice i knjižničari srca su zajednice i tamo su da otkriju što je to zajednici potrebno, ali kroz izravnu komunikaciju sa zajednicom – kakav program, koje knjige, koje radionice su potrebne, a knjižničari kao „radikali sa srcem“ pozvani su da djeluju i svojim djelovanjem oplemenjuju život zajednice.

Godine 2015. aktivno sam sudjelovao na IFLA-inoj konferenciji u Cape Townu i osjetio kako je to biti prisutan i izlagati na tako velikoj konferenciji, ali ovo je bilo nešto sasvim drugo. Ovdje sam se osjećao kao da pripadam i da me se čuje. Ako čitate ovaj osvrt, potičem vas da razmislite i pronađete sredstva i sudjelujete na ovoj konferenciji jer ćete osjetiti, kao i ja, da je to vrhunac vaše karijere – tijekom rujna 2018. u [Berlinu](#) će se održavati satelitska konferencija. Pratite natječaje, stipendije i slično... Isplatit će vam se svaki trud uložen da dođete do tamno.

Polaznici Ljetne škole slovenskog jezika

Vedrana Kovač Vrana**Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac****vedrana@gkka.hr**

Ljetna škola slovenskog jezika

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

KNJIŽNICE KAO OBRAZOVNI, kulturni i informacijski centri imaju posebnu ulogu u radu s multikulturalnim zajednicama. Zbog svog osnovnog poslanja, osiguravanja i dostupnosti usluga za sve korisnike, bez obzira na jezik, religiju, političku ili kulturnu opredijeljenost, putem knjižnica svaki pojedinac ima mogućnost pristupa svim vrstama informacija. U okviru Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ u Karlovcu djeluje Središnja knjižnica Slovenaca. Korisnicima ovog odjela omogućen je pristup knjižničnoj građi na slovenskom jeziku, s ciljem očuvanja slovenske kulture, jezika i kulturne baštine. Provode se brojni kulturni programi namijenjeni Slovencima koji žive na području Republike Hrvatske, uz promociju uzajamnog razu-

mijevanja, poštovanja i tolerancije između naših kultura.

Za kvalitetan rad s ovom specifičnom skupinom korisnika i njihovim informacijskim zahtjevima, od velike je važnosti stručno usavršavanje djelatnika te kontinuirano praćenje razvoja slovenske kulture i jezika.

U srpnju 2017. pohađala sam dvotjednu ljetnu školu slovenskog jezika u Ljubljani, u okviru Centra za slovenski jezik, koji djeluje u okviru Filozofskog fakulteta u Ljubljani. Centar je organizacija koja je u Sloveniji i inozemstvu u stručnim krugovima i široj javnosti prepoznata kao središte obrazovanja na području slovenskog jezika i kulture. U okviru Centra nudi se

stjecanje znanja u stimulativnom okruženju, uz rad s iskusnim sveučilišnim profesorima i vanjskim stručnjacima. Programi koji se provode obuhvaćaju: programe lektorata u okviru studija slovenskog jezika na stranim sveučilištima, certificiranje znanja slovenskog jezika kao stranog jezika (izdavanje certifikata o znanju slovenskog jezika s ciljem stjecanja državljanstva, zaposlenja, školovanja, itd.), organiziranje posebnih obrazovnih programa na slovenskom (seminari, tečajevi, cjelogodišnje, zimске ili ljetne škole, ljetne škole za mlade, individualni tečajevi, itd.). Programe sufinancira Ministarstvo obrazovanja, znanosti i sporta Republike Slovenije. Tečajevi su namijenjeni početnicima, kao i osobama koje žele dopuniti svoje znanje jezika.

Boravak u Ljubljani i pohađanje dvotjedne škole slovenskog jezika omogućen mi je putem stipendije iz Stipendijske zaklade Jane Zemljarič Miklavčič, koja se dodjeljuje pojedincima koji žive izvan granica Republike Slovenije, ali im je za njihov rad nužno poznavanje slovenskog jezika i kulture. Ljetna škola podrazumijeva intenzivan tečaj slovenskog jezika, koji svake godine pohađa više od stotinu sudionika iz cijelog svijeta. Znanje slovenskog je različito, od početnika do osoba koji

odlično svladavaju konverzaciju, stoga se program prilagođava uz pomoć lektora koji poučavaju na suvremen, opušten i zabavan način. Sudionici mogu uz dopodnevni tečaj odabrati i dodatni poslijepodnevni tečaj. Nastava se sastoji od više segmenata – konverzacije, gramatike, priprema za ispit, učenja o slovenskoj književnosti i kulturi, a u poslijepodnevnim i večernjim satima organizirani su dodatni edukativno-zabavni sadržaji (povijesni razgled Ljubljane, kulinarске šetnje te upoznavanje tradicionalne i moderne slovenske kuhinje, filmske projekcije, veslanje po Ljubljani ili Bledskom jezeru, izleti u Postojnu, adrenalinske parkove, itd.).

Nakon završene ljetne škole i položenog ispita dobila sam certifikat Centra o završenom naprednom stupnju slovenskog jezika. Znanja koja sam stekla na ljetnoj školi omogućila su mi bolje razumijevanje i svladavanje konverzacije na slovenskom jeziku, stručnost u obavljanju poslova te novo, pozitivno iskustvo i poticaj za daljnja stručna usavršavanja.

Više informacija dostupno na: <http://centerslo.si/>

OŠ „Vladimir Nazor“ Križevci

Andrea Katanović Babić**OŠ „Vladimir Nazor“ Križevci****andrea.katanovic@gmail.com**

Uloga školske knjižnice

OŠ „Vladimir Nazor“ Križevci u provedbi Erasmus+ projekta „Suvremena škola“

ERASMUS+ PROGRAM PROVODI se u Europi tridesetak godina, od čega zadnjih devet godina i u Hrvatskoj. U tom je periodu program od Erasmusa postao Erasmus+ obuhvativši sedam postojećih programa u jedan. Program se provodi u području općeg, strukovnog i visokog obrazovanja, obrazovanja odraslih, osposobljavanja mladih i sportu. Do sad je u programu sudjelovalo 9 milijuna sudionika od čega oko 40 000 iz Hrvatske. Sudionici su pomoću financijskih potpora koje program pruža sudjelovali u stručnim praksama, usavršavanjima, volontiranju i međunarodnim razmjenama. Ciljevi su programa omogućiti kvalitetniji odgoj i obrazovanje u europskim vrtićima i školama, modernizacija visokog obrazovanja u Europi i svijetu, poboljšanje zapošljivosti i životnih vještina te poboljšanje kvalitete obrazovanja odraslih ljudi i cjeloživotnog obrazovanja.

U području općeg obrazovanja program obuhvaća dvije ključne aktivnosti KA1 – Mobilnost u svrhu učenja za pojedince, i KA2 – Suradnju za inovacije i razmjenu dobre prakse. Osnovna škola „Vladimir Nazor“ Križevci uključila se u ključnu aktivnost 1 osmisivši projekt „Suvremena škola“. Cilj je projekta jačanje digitalnih kompetencija učenika i učitelja te internacionalizacija škole u smislu uvođenja europske dimenzije. Osmišljavanje projektnog prijedloga obuhvatilo je ispitivanje i analiziranje potreba škole, ciljeva koji se projektom žele postići, odabir sudionika i mobilnosti koje će pomoći u ostvarivanju postavljenih ciljeva te provedbu aktivnosti kojima se stečeno znanje i vještine implementiraju u proces učenja i podučavanja.

U sklopu projekta „Suvremena škola“ šestoro učitelja polazilo je strukturirane tečajeve u Španjolskoj, Engleskoj, Irskoj, Portugalu i Finskoj. Svaki sudionik odabrao je tečaj različite tema-

tike, ali iz dvaju područja na koja smo se usmjerili – primjenu IKT-a i internacionalizaciju. Neke od tema bile su foto i video produkcija, uvođenje europske dimenzije u školu, upotreba tableta u nastavi, kodiranje i programiranje, korištenje društvenih mreža, vlogova i blogova, razvijanje interkulturalnog dijaloga. Po povratku s Mobilnosti, učitelji su iskustvo prenijeli ostalim kolegama i uključili ih u provedbu aktivnosti kojima su stečeno znanje implementirali u odgojno-obrazovni proces. Projekt traje godinu dana, a neke od brojnih aktivnosti su: Skype debate s učenicima iz drugih europskih škola, eTwinning projekti na temu narodnih običaja, školske svakodnevice, prehrambenih navika, međunarodna fotografska izložba s ciljem prikazivanja kulturne raznolikosti, kvizovi, fotografske i druge kreativne radionice koje podrazumijevaju primjenu suvremenih tehnologija i međunarodnu suradnju. Cilj je projektom obuhvatiti što veći broj učitelja i učenika, otvoriti se zajednici i podijeliti stečeno iskustvo na školskoj, gradskoj, županijskoj i regionalnoj razini.

Koordinator projekta „Suvremena škola“ je knjižničarka. Koordinator ima bitnu ulogu u svim fazama projekta, od analize potreba, osmišljavanja projekta do vođenja provedbe, diseminacije i evaluacije. U projekt je uključeno šestoro sudionika na čelu s ravnateljem kao odgovornom osobom koja svoje zaposlenike potiče na kontinuirano usavršavanje i inovativnost u radu. Uloga knjižničara, kao i percepcija tog poziva, mijenja se s godinama. Knjižničar je od svojevrsnog marginalca postao ključna osoba u školskom kolektivu koja je zadužena za javno-kulturnu djelatnost. Prema tome, knjižničar treba ovladati organizacijskim, upravljačkim, tehničkim i komunikacijskim vještinama i biti kotač zamašnjak u području osmišljavanja i provedbe obrazovno-kulturnih projekata.

Knjižnica je u ovom slučaju zauzela ulogu mjesta u kojem se provode brojne projektne aktivnosti, u kojoj se susreće, druži, razmjenjuje znanje, povezuje s učenicima i kolegama iz drugih europskih zemalja. U knjižnici se tako učenici sastaju kako bi uređivali video i foto materijale, odrađuju su kreativne radionice, video susreti s učenicima iz drugih škola. Bitna stavka u procesu komunikacije je suvremena informacijsko-komunikacijska tehnologija čija je primjena neophodna, a knjižničar kao informacijski i medijski stručnjak ima zadaću potaknuti učenike i kolege na svrsishodno, smisleno i sigurno korištenje IKT-a. Provedbom konkretnog projekta zadovoljavaju se brojne zadaće knjižnice od kojih mogu istaknuti razvijanje svijesti o vrijednosti nacionalne kulture i kulture drugih zemalja, vrijednosti multikulturalnosti, umjetnosti i znanosti, upućivanje na samostalni istraživački rad, korištenje različitih izvora znanja i različitih medija, promicanje prava djeteta.

U sklopu kulturno-javne djelatnosti knjižničar ima priliku osmišljavati, provoditi i koordinirati projekte u obrazovanju. Tematski ti projekti mogu biti različiti.

Poželjno je da podrazumijevaju suradnju sa što većim brojem učitelja iz različitih nastavnih područja i stručnim suradnicima. Prednost se treba dati projektima u području promicanja čitanja, pismenosti, razvijanja digitalnih vještina, ovladavanja komunikacijsko-informacijskim tehnologijama, tj. onim projektima koji se provode u skladu s knjižnično-informacijskim programom. Međutim, ne treba se ograničavati samo na takve projekte. Knjižnicu treba sagledati u širem kontekstu, otvoriti je prema široj zajednici, povezati s drugim knjižnicama, institucijama i organizacijama te je učiniti svojevrsnim prozorom u svijet. Knjižnica je idealno mjesto za provedbu međunarodnih projekata.

Island

Maruška Nardelli

Gradska knjižnica Marka Marulića Split

mnardelli@gkmm.hr

Knjižničarka na putu

DANAS NEMA KNJIŽNIČARSKJE konferencije ili predavanja na kojima se neće spomenuti „EU projekti“, „cjeloživotno obrazovanje“, „Erasmus+ programi“ i slično. Mobilnost preko programa Erasmus+ prvo je stručno usavršavanje koje sam koristila od kada radim posao knjižničara u Grdskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu.

Program Europske unije Erasmus+ knjižničarima otvara razne mogućnosti usavršavanja u obliku tečajeva, radionica, razdoblja promatranja rada (tzv. *job shadowing*)... Agencija za mobilnost i programe EU u moru kategorija za škole, fakultete i nastavno osoblje ima i potkategoriju Obrazovanje odraslih, koja je mjesto gdje knjižničari trebaju tražiti svoj program mobilnosti. Imala sam priliku sudjelovati u programu mobilnosti na Islandu, tadašnjoj Grundtvig aktivnosti stručnog usavršavanja. Program na koji sam se prijavila zvao se „Sensitization training with reference to migration, racism, discrimination, culture and diversity with strategies for teaching these issues to diverse age groups“ čiji je organizator InterCultural Iceland u Reykjaviku. Tema nije knjižničarska i sasvim je suvišno i reći da sam na radionici bila jedina knjižničarka. Ostali polaznici uglavnom su bili zaposleni po pučkim učilištima, u ustanovama za obrazovanje odraslih, školama, itd. Iako je danas knjižnica važan čimbenik u izgradnji interkulturalnog dijaloga i postoji potreba za pojedincima s interkulturalnim kompetencijama, to je davne 2012., kada sam pisala prijavu, bilo tek u začetku. Ciljevi stručnog usavršavanja naglašavali su razvijanje znanja o predrasudama i diskriminaciji, sposobnost promicanja tolerancije, društvenu osjetljivost za različitost i potrebu za inkluzijom različitih društvenih skupina, te olakšavanje obrazovanja odraslih.

Prijava za Erasmus bio je moj prvi susret s birokracijom Europ-

ske unije. U početku čitanja svih uputa kako napisati prijavu, trebalo mi je nekoliko dana da se provučem kroz more sličnih pitanja, nerazumljivih fraza i pravne terminologije. Jedan od problema s kojim sam se susrela kod prijave nedostatak je iskustva knjižničara koji su koristili program mobilnosti prije mene.

Island sam izabrala jer sam željela otići na lokaciju koja mi vjerojatno neće nikada biti baš usput. Sam boravak u mjestu dvjestotinjak kilometara sjeverno od Reykjavika sastojao se od cjelodnevnih radionica, izleta, večernjih kupanja u bazenu i okolnim brojnim toplim izvorima. Ovaj način upoznavanja nove sredine, kulture, ljudi i životnih priča, hrane, usavršavanje engleskog jezika, bio mi je puno vrijedniji od klasičnih informacija koje obično skupim na putovanjima.

Danas je prijava na Erasmus+, Obrazovanje odraslih, malo izmijenjena, ali KA1 aktivnost za pojedince još uvijek se provodi po istom obrascu i tu nema većih promjena.

U Ateni je u Muzeju Benaki 9. i 10. prosinca održana međunarodna konferencija, točnije ne-konferencija Future Library Unconference. Na zanimljivoj i dinamičnoj konferenciji težilo se jačanju ugleda narodnih knjižnica kako bi postale mjesta za učenje, razvoj kreativnosti i interakcije. Narodna knjižnica Veria u Grčkoj u kojoj se skupila grupica entuzijasta, bila je prethodnik i glavni promotor ove ideje koja je s vremenom rasla i kojoj su se pridruživali i ostali gradovi u Grčkoj sa svojim knjižnicama, a zatim i ostale zemlje Balkana. Sama konferencija trajala je dva dana, izmjenjivalo se 55 izlagača za oko 400 posjetitelja koliko ih je muzej Benaki mogao primiti. Organizacija konferencije bila je besprijekorna, s mnogo dinamičnog sadržaja između predavanja, zanimljivim predavačima iz cijelog svijeta. Pomalo u nesrazmjeru s tadašnjom situacijom

u nemirnoj Grčkoj, za koju nikada ne bih rekla da je sposobna organizirati jednu takvu konferenciju na vrhunskom nivou. Ipak, organizacija ovog događaja plaćena je privatnim novcem zaklade grčkih brodograditelja Stavros Niarchos kojim je, između ostalog, financirano opremanje narodnih knjižnica u Grčkoj, formiranje popularnih Media Labova sa suvremenom opremom, glazbenim studijima, 3D printerima... Ista zaklada preuzela je projekt izgradnje nove Nacionalne knjižnice u Ateni. Privatni je kapital na neki način napravio preobrazbu grčkih narodnih knjižnica, koje su do tada bile slabo opremljene, smanjenih budžeta i sa slabo educiranim kadrom. Iz Hrvatske su na konferenciji, osim mene, sudjelovale i Dijana Sabolović-Krajina iz Knjižnice Fran Galović u Koprivnici, Gorana Tuškan iz Gradske knjižnice Rijeka i Breza Šalomon-Cindori iz Nacionalne sveučilišne knjižnice. Posljednjeg dana održana je radionica na kojoj su nam predstavljene mogućnosti koje knjižnice mogu koristiti u povezivanju svojih digitaliziranih sadržaja s Europeanom, tzv. Europeana Awareness Public Libraries Network.

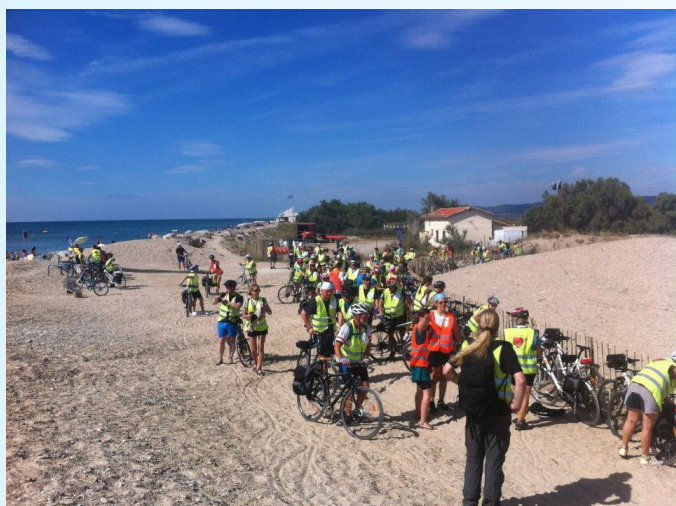
Sudjelovanje u međunarodnoj kampanji za promoviranje knjižnica Cycling for Libraries 2014. u Francuskoj i 2015. u Skandinaviji bilo mi je najdraže. Akcija se održava jednom godišnje uz sudjelovanje stotinjak knjižničara i ljubitelja knjige iz cijelog svijeta.

Knjižničarska biciklistička (ne)konferencija Cycling for Libraries održava se od 2010. godine i okuplja knjižničare i ljubitelje knjiga u neformalnom druženju s ciljem promoviranja knjižnica. Moje prvo sudjelovanje odradila sam odvozivši unajmljenom biciklom rutu Montpellier – Lyon. Putem se posjećuju knjižnice, muzeji i sva važnija odredišta, kao što su npr. vinarije. U vožnji biciklom svašta se otkrije o knjižničarima i knjižničarstvu u svijetu. Poblje sam upoznala knjižnice u Francuskoj i godinu dana kasnije u Skandinaviji. U lokalnim knjižnicama susreću se kolege, ponekad se održe kraće radionice ili predavanja, ali više su to neformalne razmjene ideja. Uglavnom se radi o sjajnoj ekipi koja vozi po kiši, vjetru, usprkos umoru i povredama, jer se do večeri mora doći do mjesta gdje spavamo. Cjelodnevno putovanje, te prelaženje i više od 100 km po

danu, vožnja u dugoj koloni biciklista, nakon nekog vremena postanu iscrpljujući. Navečer se razmišlja o sljedećem danu, mokroj odjeći, pripremaju se kreveti, traže se tuševi, pa nekoliko sati sna i već je jutro, vrijeme za pakiranje i odlazak. Spava se u studentskim domovima, sportskim dvoranama, knjižnicama i, vrlo rijetko, u hotelu.

U Skandinaviji smo vozili od Osla u Norveškoj do Aarhusa u Danskoj i upoznali jedan sasvim drukčiji svijet knjižnica i knjižničara. Od modernih, velikih, gradskih knjižnica do manjih mjesnih knjižnica u koje korisnici mogu doći u bilo koje doba dana i noći korištenjem kartice na ulazu. Razmjena ideja, kontakti s kolegama iz raznih sredina najvrednije je što se događa dok neumorno vrtite pedale po švedskim šumama. Tijekom bicikliranja raspravlja se o idejama ili problemima iz svijeta knjižničarstva s kojima se susrećemo. Shvatite da knjižničarka iz San Antonija u Texasu ima sličan problem kao i moj kolega na odjelu Ravne njive u Splitu. Saznanje da moja knjižnica u Splitu ne zaostaje previše za najmodernijim knjižnicama u Europi, neprocjenjivo je. Ideja kojom Cycling for libraries promovira knjižnice proširila se u zadnjih nekoliko godina, pa su kolege po raznim zemljama (uglavnom Europe) organizirali i kraće lokalne ture.

Sada svake godine željno iščekujem gdje se ove godine biciklira i uklapa li mi se to u godišnji odmor, obitelj, djecu, posao...

Cycling for Libraries – Francuska

Cycling for Libraries – Norveška

IZ KNJIŽNICA:

**ŠKOLSKE
KNJIŽNICE**

Đurđa Ivković-Macut

OŠ Dragojle Jarnević, Karlovac

djurdja.post@gmail.com

Lektira na sasvim drugi način: izrada taktilnih naslovnica knjiga

POTICANJE ČITANJA I PISMENOSTI od najranije dobi, u periodu kad se stvaraju temeljne navike i uče vještine koje usvajamo za cijeli život, misija je školskih knjižničara. Zadaća je školske knjižnice kao informacijskog i komunikacijskog središta moderne škole, da bude potpora obrazovnim ciljevima i zadacima zacrtanim nastavnim planom i programom. Predstaviti ćemo primjer međupredmetnog povezivanja kurikuluma školske knjižnice i likovne kulture koji pridonosi razvijanju logičkog mišljenja, njegovanju stvaralaštva i stvaranju pozitivnog stava prema knjizi i čitanju.

Budući da je školska knjižnica mjesto susreta učenika, učitelja, roditelja i svih ostalih korisnika željnih znanja, novih informacija, savjeta i preporuka za čitanje, mjesto je kamo se rado dolazi. Kratko rečeno: u knjižnici se uči i raste te postajemo oplemenjeni novim spoznajama ili na nov način poimamo već usvojeno znanje. Stručni suradnici knjižničari nastoje potaknuti djecu i mlade da čitaju s užitkom, bez predrasuda o težini ili (ne)zanimljivosti nekog teksta koji je pred njima. Likovna je kultura zahvalan predmet za korelaciju i povezivanje sa sadržajima knjižnično-informacijske pismenosti. Tema „Lektira na

sasvim drugi način – izrada taktilnih naslovnica knjiga“ omogućila je učenicima da „osjete“ književno djelo koje su čitali za lektiru, a suradnja učiteljice likovne kulture i školske knjižničarke stvorila je temelj za višu kvalitetu suradničkog učenja i poučavanja na izvoru znanja – u školskoj knjižnici.

Radionica je održana s učenicima petih razreda tijekom svibnja. Učenici su mogli odabrati jedno lektirno djelo i osmisliti naslovnicu koja će biti opipljiva, taktilna i, naravno, originalna. Tijekom motivacijskog dijela radionice, školska knjižničarka predstavila je nekoliko književnih djela iz opusa lektire za peti razred (Koko u Parizu, Bajka o ribaru i ribici, Zaljubljen do ušiju) koje su učenici izabrali kao najzanimljivije i rado čitane. Cilj je bio: pomoću naslovnice učiniti knjigu dostupnu za prepoznavanje i osobama s posebnim potrebama, ali i osjetiti draž 3D oblikovanja i povezivanja napisanog (riječ) i osjetilnog (likovni materijal). Učiteljica likovne kulture je učenike (koji su već u najavi radionice trebali donijeti razne materijale za likovni: špagu, vatu, žicu, perlice, kolaž, drvo i drugo) uputila u tehnike i metode izrade te kako će likovno „čitati“ slike koje će na radionici izraditi. Taktilne naslovnice učenici su izrađivali u paru (12 parova).

Radeći u paru, učenici su aktivno razmjenjivali mišljenja, dogovarali se i ravnopravno se zalagali kako bi riješili likovni problem. Stvarali su prepoznatljive motive likova odabranih djela i zaustavljenih trenutaka same radnje. Osjetili su dodir (taktilno) srce od vate (Zaljubljen do ušiju), Eiffelov toranj načinjen od špage (Koko u Parizu), čamac i more satkane od perlica (Bajka o ribaru i ribici). Pozitivan žamor ukazuje da je sat prožet, uz predanost radu, i zabavom, koja se očituje kroz zadovoljstvo na licima učenika kad osvijeste svoju maštovitost. To je glavni smisao učenja i poučavanja stručnim, vođe-

nim učenjem uz mentorstvo školske knjižničarke i učiteljice likovne kulture u okrilju školske knjižnice.

Zadaća je školskih knjižničara, učitelja, ali i roditelja, poticati i razvijati čitalačku pismenost kod djece i mladih koja će im pomoći da se aktivno uključe u moderno društvo znanja. Navedeni primjer iz prakse doprinosi shvaćanju čitanja i pisane riječi na nov, za učenike zabavan i poučan način, razvijajući empatiju i toleranciju za druge ljude. Još se jednom pokazala vrijednost i kvaliteta međupredmetnog povezivanja u nastavnom procesu. Učenike se potiče da zauzmu pozitivan stav prema knjizi, čitanju i učenju te razumijevanju različitosti. Kroz vođenu aktivnost razvijaju različite sposobnosti: učimo ih da misle, promišljaju, da nude ideje, zalažu se za svoje stavove i argumentirano ih razlažu. Rad na zajedničkom projektu iziskuje toleranciju u komunikaciji, planiranje u okviru zadnog vremena te umijeće prezentiranja vlastitog uratka. Cilj je osposobiti učenike za estetsko doživljavanje pisane riječi kroz likovni odraz vlastitih kreacija. Pristup poučavanju orijentiran je na učenike te na nastavu koja je u potpunosti kreativna, slobodna, inovativna, ali, naravno, ima sve odlike vođenog učenja suradnica u projektu: školske knjižničarke i učiteljice likovne kulture.

Blaženka Pavlović Mlačak

OŠ Žakanje

knjiznica.zakanje@gmail.com

Poticanje čitanja kroz projekte prekogranične suradnje

OSNOVNA ŠKOLA ŽAKANJE smještena je u sjeverozapadnom dijelu Karlovačke županije, na samoj granici s Republikom Slovenijom. Smještaj u pograničnom području znači da mnogi roditelji naših učenika rade u susjednoj državi, imaju dvojna državljanstva te da je mnogim učenicima slovenski jezik poznat gotovo jednako kao i hrvatski. Često u njihovom svakodnevnom govoru čujemo riječi iz slovenskog jezika. Mnogima su roditelji rođeni i školovani u Sloveniji pa se tome ne treba čuditi. Stoga je inicijativa Knjižnice Mirana Jarca iz Novog Mesta da obiđe naše škole svojim bibliobusom u okviru projekta *Obmejnost* naišla na naše odobravanje jer svaki je novi sadržaj u ruralnoj sredini dobrodošao.

Prvi dolazak bibliobusa Knjižnice Mirana Jarca bio je 31. siječnja 2017. godine. Bibliobus dolazi svakog prvog utorka u mjesecu te se zaustavlja ispred OŠ Žakanje uz stajanje od pola

sata, a potom obilazi Kamanje. Na naše veliko zadovoljstvo, broj korisnika kontinuirano raste. Svaki dolazak iskoristili smo da pojedine razredne odjele upoznamo sa „slovenskim“ bibliobusom, kako ga kolokvijalno zovemo. Tako u svakodnevnom školskom rječniku imamo „crveni“ bibliobus (slovenski) i „plavi“ (karlovački). Valja napomenuti da su učenicima jednako dragi. Unatoč inozemnoj konkurenciji, karlovački bibliobus nije izgubio na popularnosti. Učenici često u bibliobusu posuđuju knjige i naslove na slovenskom jeziku koje na hrvatskom jeziku mogu naći na policama školske knjižnice. Bogat fond slovenskog bibliobusa od 7000 primjeraka nudi im velik izbor građe, ne samo za najmlađe, već i one starije, mame, bake, djedove. Mnogi od njih cijeli su radni vijek proveli radeći u Sloveniji pa s čitanjem (i razumijevanjem) nema problema. S obzirom da u školi rade i učiteljice (i učitelji) koji žive u Slove-

niji, i oni su postali članovima slovenskog bibliobusa. Valja napomenuti da je članarina za naše učenike besplatna. Iako većina naših učenika odlazi na školovanje u karlovačke i zagrebačke srednje škole, neki svoju budućnost već tijekom osnovnoškolskog obrazovanja vide u susjednoj zemlji pa školovanje nastavljaju tamo. Čitanje na slovenskom jeziku zasigurno će im pomoći da bolje razumiju jezik nove sredine i bolje se snađu u novom školskom okruženju. Prilike za zapošljavanjem danas se ne propuštaju, a poznavanje jezika i kulture susjednih zemalja zasigurno nije naodmet u vremenima kada je sposobnost prilagodbe novim uvjetima i okruženjima poželjna osobina. Međutim, tu nije kraj našoj suradnji s obrazovnim i kulturnim institucijama susjedne države.

U rujnu 2017., s početkom nove školske godine, uključili smo se i u međunarodni projekt *Čitanje ne poznaje granice/Branje ne pozna meja*. U mnoštvu kvalitetnih projekata koji se nude školskim knjižničarima, odlučili smo se za onaj koji je opet povezan sa susjednom državom. Kad nam je Slovenija već tako blizu, zašto je ne upoznati još bolje. Naš partner ove je školske godine Osnovna škola Murska Sobota 1 iz Murske Sobote. Mi čitamo djelo slovenskog autora prevedeno na hrvatski jezik (*Desa Muck: Sama kod kuće*), a u partnerskoj se školi čitaju *Čudnovate zgrade šegrta Hlapića* na slovenskom jeziku. Prilika je to za upoznavanje ne samo književnosti druge zemlje, već i njezine kulture. U projekt su ove godine uključeni potencijalno daroviti učenici naše škole (od 5. do 8. razreda). Vrijedno se pripremamo za susret koji planiramo prije završetka školske godine. Na susretu ćemo jedni drugima predstaviti pročitana djela.

Što sve pripremamo? Slikovnicu nastalu na temelju pročitano djela, dramatizaciju, možda i recitaciju, prezentacije o svom kraju i školi... Nećemo vam otkriti baš sve! Ono što je važno, družimo se izvan nastave, čitamo naglas, čitamo i kod kuće, raspravljamo o djelu, učimo neke nove riječi, upoznajemo slovensku književnost... Veselimo se susretu, upoznavanju novih krajeva i rađanju nekih novih prijateljstava! Nije li to dovoljno?

Božica Tominac

OŠ Cetingrad, OŠ Katarine Zrinski Krnjak

tominac.boica@gmail.com

Nacionalna kampanja „I ja želim čitati!“

UČENICI I DJELATNICI OŠ CETINGRAD i OŠ Katarine Zrinski Krnjak tijekom školske godine 2016./2017. uključili se u nacionalnu kampanju *I ja želim čitati!* Prigodnim aktivnostima učenci, učitelji i školska knjižničarka, zaposlena u obje škole, poduprli su Hrvatsko knjižničarsko društvo koje je pokrenulo kampanju s ciljem poboljšanja kvalitete života osobama koje imaju teškoće u čitanju, disleksiju i koje ne mogu čitati standardni tisak.

U sklopu kampanje dio aktivnosti odnosio se na upoznavanje učenika predmetne nastave s disleksijom i teškoćama osoba koje ne mogu čitati standardni tisak kroz predavanja i radionice. Učenici su upoznati s kampanjom, disleksijom te im se kroz vježbe otežanog čitanja i uspoređivanja standardnih i tekstova prilagođenih osobama s teškoćama čitanja, nastojalo predočiti probleme s kojima se susreću takve osobe. Naglasak kampanje bio je na aktivnostima koje su se provodile s učenicima razredne nastave koji imaju teškoće u čitanju zbog pedagoške zapuštenosti. Organizirana je provjera točnosti i brzine čitanja te su održane vježbe čitanja naglas, gdje su uz čitanje, učenici vježbali i strpljivost.

Drugi dio aktivnosti vezan je uz aktivnosti koje se provode u okviru knjižnično-informacijskog odgoja i obrazovanja školske knjižnice. Na radionicama poticanja čitanja, obilježavanjima prigodnih dana i manifestacija govorilo se o kampanji i ukazivalo na vrijednosti koje ona promiče.

Aktivnosti koje su provedene u obje škole predstavljene su kao primjer dobre prakse na [14. Okruglom stolu za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama](#) pod nazivom *I ja želim čitati! – postignuća i izazovi*, koji je održan u Zagrebu u listopadu 2017. godine.

Kampanja se nastavlja i ove školske godine te je svojim uključivanjem mogu poduprijeti ustanove i njihovi djelatnici koji žele informirati, educirati i senzibilizirati širu javnost o problemima i potrebama osoba koje imaju teškoće u čitanju, o disleksiji te potrebama osoba koje ne mogu čitati standardni tisak.

Lorena iz 8. razreda OŠ „Slava Raškaj“
iz Ozlja u ulozi Ivane Brlić-Mažuranić

Jasenska Staničić

OŠ „Slava Raškaj“ Ozalj

knjiznica@os-slava-raskaj-ozalj.skole.hr

„Moja prijateljica knjiga“ - projekt za poticanje čitanja u OŠ „Slava Raškaj“ Ozalj

KAKO BISMO UČENIKE potaknuli na otkrivanje vrijednosti i čari čitanja, u OŠ „Slava Raškaj“ pokrenuli smo 2014. višegodišnji projekt „Moja prijateljica knjiga“. Voditeljice projekta su učiteljica razredne nastave Mirjana Petrunic i školska knjižničarka Jasenska Staničić. Ciljna su nam skupina učenici četvrtoga razreda, ali na različite su načine uključeni i ostali razredi. U timskom radu svake godine sudjeluje desetak učitelja iz matične i šest područnih škola, ali i sudionici iz drugih škola Karlovačke županije.

Počeli smo prije četiri godine kvizom „Bajkoteka“. Učenici su čitali odabrane narodne i umjetničke bajke, a koliko su ih pažljivo pročitali i razumjeli trebalo je pokazati rješavanjem zabavnih pitalica i logičkih zadataka. Posebnu pozornost posvetili smo upoznavanju arhaizama koji suvremenoj djeci otežavaju razumijevanje bajki i drugih starijih tekstova.

Sljedeće godine tema Mjeseca hrvatske knjige bila je posvećena svjetlu kao simbolu znanosti i ljudskoga znanja pa smo naš projekt 2015. nazvali „Znanje je svjetlo“. Učenici 4. razreda pripremili su prezentacije o slavnim znanstvenicima (Tesla, Edison, M. Curie, R. Bošković, Einstein, S. Hawking i dr.). Koristili su mrežne i tiskane izvore, ponajprije knjižničnu zbirku dječjih znanstvenopopularnih časopisa „Drvo znanja“ i National Geographic Junior. Priredba je završila kvizom o životu i djelu velikih znanstvenika.

U trećoj godini rada odlučili smo pozvati goste iz OŠ Ivane Brlić-Mažuranić iz Ogulina. Raznolik i bogat program nastao je kao plod višemjesečnog rada na projektu „Stoljeće Priča iz davnine“. Bio je to prikaz suvremenih pristupa klasičnome književnom djelu, korak u novo stoljeće čitanja, doživljavanja i promoviranja Priča iz davnine. Gosti iz Ogulina prezentirali su nam svoj „Šah iz davnine“ s keramičkim figuricama inspiriranim likovima Ivane Brlić-Mažuranić.

Slično je bila koncipirana i priredba „Moja prijateljica knjiga“ 2017. Kako je tema Mjeseca hrvatske knjige bila enciklopedistika, učenici 4. r. predstavili su dječje enciklopedije iz fonda školske knjižnice. Svi ostali imali su zadatak predstaviti svoju

Harry Potter i učenice čarobnjačke škole Hogwarts

omiljenu knjigu, svatko na svoj način – animiranim filmom, radijskom emisijom, igrokazima, društvenom igrom, stripovima, istraživačkim projektima, jezičnim igrama, reklamama, itd. Na kraju je održan kviz za publiku pomoću pametnih telefona. Bilo je vrlo zabavno jer su se u poznavanju književnih djela zajedno natjecali djeca i njihovi roditelji.

Nastavili smo suradnju s drugim školama. Pridružili su nam se učenici četvrtih razreda OŠ Dubovac te OŠ Mahično (PŠ Gorščaki). Učenici 4. r. OŠ Vojnić, poznati „Pticoljupci“ o čijim akti-

vnostima zaštite prirode govore brojni mediji, poslali su nam simpatičan video „Knjigoljupci“. Lijepu podršku projektu dala je i književnica Bojana Meandžija, koja je spontano i toplo govorila o knjigama svoga djetinjstva.

Javna predstavljanja projekta „Moja prijateljica knjiga“ održavaju se krajem Mjeseca hrvatske knjige i veoma su dobro posjećena.

Bojana Meandžija govori o svom prijateljstvu s knjigom

Svjetlana Basara, Katarina Kranjčec

OŠ Mahično

svjetlana.basara@skole.hr

Svaki tjedan učenik jedan ili kako učenici 3. r. OŠ Mahično razvijaju vještine

SVE JE POČELO u listopadu 2017. godine. Neke su se djevojčice prijavile na natjecanje u čitanju naglas, a među njima sam bila i ja. Prvo je bilo školsko natjecanje. U žiriju su bile ravnateljica Gorana Simić-Vinski, moja učiteljica Katarina Kranjčec i naša knjižničarka Svjetlana Basara. Žiriju je bilo jako teško odabrati.

Odabrali su Katarinu Lukežić. Ona je išla na županijsko natjecanje. Tako je prošlo neko vrijeme i učiteljica se dosjetila sjajne ideje. Kao i uvijek. Sjajna ideja je bila ta da svaki tjedan jedan učenik predstavi jednu knjigu. Nazvali smo to „Svaki tjedan učenik jedan“.

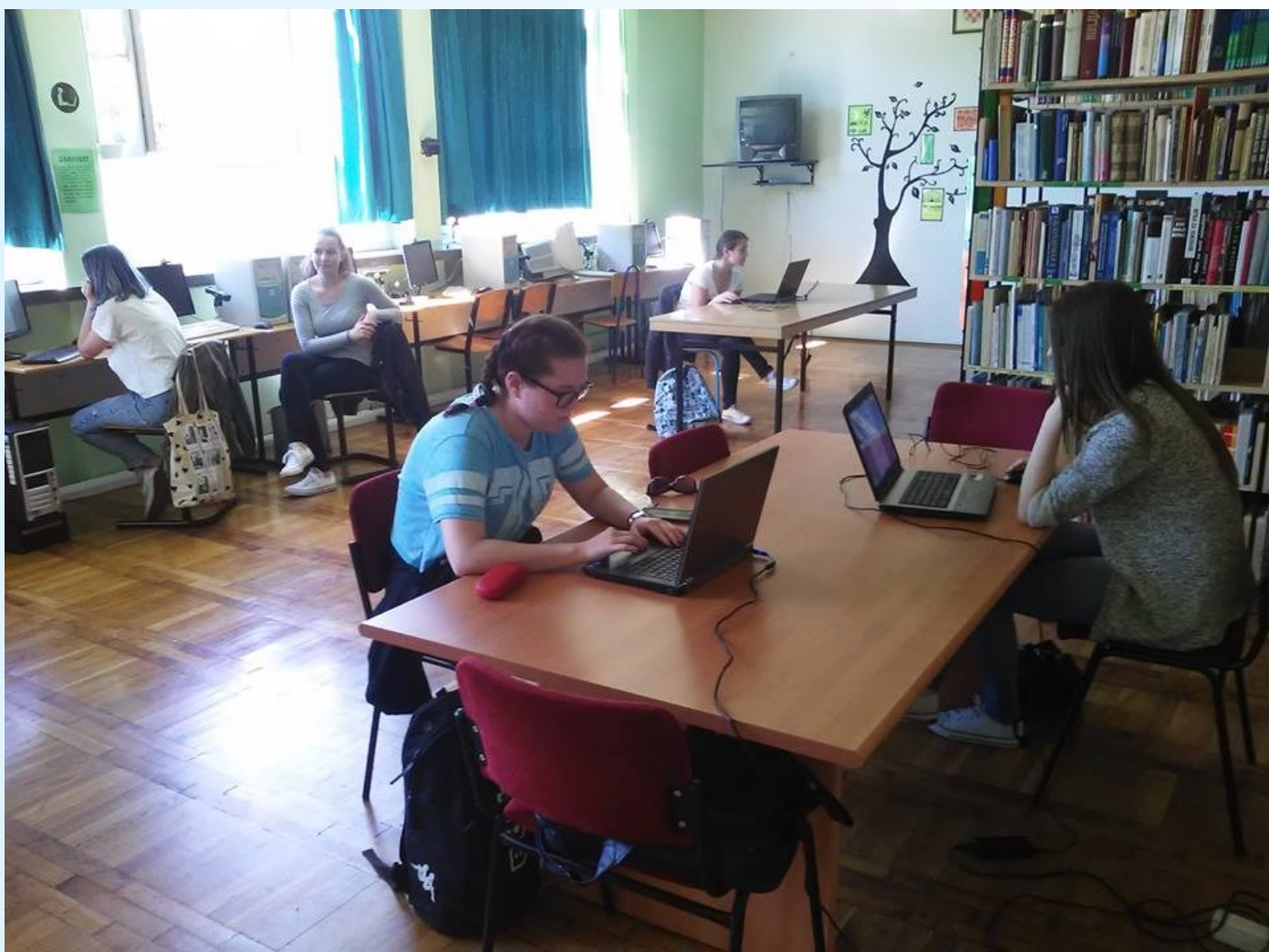
Ovako je nastanak projekta 3. razreda OŠ Mahično „Svaki tjedan učenik jedan“ objasnila učenica Lorena Ivšić. Taj se razredni projekt odlično uklopio u školski projekt „Čitateljski izazov“ koji je početkom ove godine navršio godinu dana, čiji je cilj potaknuti, „izazvati“, u djeci želju za čitanjem demonstrirajući im uživanje u samom činu čitanja. Predmetni ga nastavnici realiziraju tako što jedan sat u mjesecu (npr. sat ponavljanja, vježbanja ili usustavljanja) započinju s 10 minuta čitanja, a razrednici jedan sat u tjednu (npr. sat razredne zajednice) započinju na isti način. Vrsta teksta nije bitna, nego ga je bitno prilagoditi uzrastu i karakteru pojedinog razreda, a najvažnije je čitati ga djeci s užitkom i strašću te ih barem pokušati „zaraziti“ čitalačkim entuzijazmom (više o projektu „Čitateljski izazov“, u OŠ Mahično u [e-Biltenu HČD-a](#)).

Razredni projekt „Svaki tjedan učenik jedan“ ima isti cilj: potaknuti djecu na čitanje. Kako je dodatno objasnila učiteljica Katarina Kranjčec, po uzoru na natjecanje u čitanju naglas, svaki učenik nastoji prijateljima iz razreda ispričati nešto zanimljivo i novo o sebi te predstaviti neku mu dragu i zanimljivu knjigu, iz koje ujedno i čita naglas omiljeni odlomak. Dakle, svaki učenik čita naglas ostalim učenicima. I ovo je mjesto gdje se razredni projekt razlikuje od školskoga: dok u „Čitateljskom izazovu“ nastavnici čitaju djeci, u „Svaki tjedan učenik jedan“ djeca čitaju djeci. Mala razlika, ali razlika koja

nosi vrlo važnu poruku (svima, dakle, ne samo nastavnicima, roditeljima i djeci). Koju?

Nije jednostavno stati pred publiku i čitati joj naglas. Čitanje i komunikacija (s publikom) različite su vještine i svatko se razlikuje prema stupnju njihove razvijenosti. Naravno, za njihov razvoj bitne su i (urođene) sposobnosti, ali vještine se razvijaju vježbanjem. Da, čitanje je teško, no kao i svaka vještina stječe se i razvija vježbom, dakle čitanjem. Da, javno nastupati pred publikom vrlo je teško, no i ova se vještina može donekle ipak razviti, ali isključivo vježbanjem. Idealan „poligon“ za vježbu je poznata zajednica, zajednica koja dobro poznaje sposobnosti svojih članova i čiji će komentari biti poticajni. Upravo je takva zajednica 3. r. OŠ Mahično sa svojom razrednom učiteljicom Katarinom Kranjčec: *Treći razred OŠ Mahično jedan je sasvim običan razred: razred u kojem neki čitaju izvrsno, neki dobro, a neki se još uvijek muče, ali se svi i dalje trude.* Dakle, ne odustaju. I to je ta vrlo važna poruka u ovo instantdoba: vrijedne stvari u životu zahtijevaju vrijeme. Ono je ovdje puta na njihovoj strani: još će jednu školsku godinu provesti zajedno i nastaviti svoj mali veliki projekt. A s vremena na vrijeme pridružuju im se (i nastaviti će im se pridruživati) školska knjižničarka, školska psihologinja i ravnateljica.

Karolina Hosu

Prirodoslovna škola Karlovac i Srednja škola Duga Resa

ured@ss-duga-resa.skole.hr

Čitanjem do zvijezda – natjecanje u kreativnosti i znanju za osnovne i srednje škole

KAKO JE JEDAN od ciljeva školskog knjižničara odgoj učenika s razvijenim kulturnim potrebama i navikama, sadržaji kulturne i javne djelatnosti sastavni su dio godišnjeg plana i programa rada školske knjižnice i knjižničara kao i odgojno-obrazovnog rada škole u cjelini.

Stoga je Županijsko stručno vijeće školskih knjižničara osnovnih i srednjih škola Međimurske županije, a u suradnji s Hrvatskom mrežom školskih knjižničara (HMŠK), još 2009. godine odlučilo pokrenuti natjecanje za učenike osnovnih škola: „Čitanjem do zvijezda“.

Natjecanje za osnovne škole koncipirano je tako da svake godine ima određenu temu koja povezuje ispit znanja koji se piše na osnovi pročitane tri ili četiri zadane knjige i izradu promidžbenoga plakata koji zadanu knjigu treba predstaviti širem krugu čitatelja.

Natjecanje za srednje škole koncipirano je drugačije. Jedan ili više učenika uporabom različitih alata izrađuju multimedijski uradak na osnovi zadane teme. Ispit znanja rješava se individualno *online* pa se odmah znaju rezultati. Isti učenici mogu, ali ne moraju, sudjelovati i na natjecanju u kreativnosti i na

natjecanju znanja. Za županijsku i državnu razinu dodaje se još jedan roman.

Ministarstvo kulture 2015. godine dalo je podršku ovom projektu.

Prirodoslovna škola Karlovac i Srednja škola Duga Resa uključile su se u natjecanje 2013. godine na poziv HMŠK-a. Uloga knjižničara bila je motivirati i pripremiti učenike za sudjelovanje te voditi brigu oko organizacije. Najviše učenika za ispit znanja redovno se prijavljuje iz smjera veterinarski tehničar Prirodoslovne škole Karlovac, a svake se godine za natjecanje prijavi desetak učenika na ispit znanja. Odaziv u Srednjoj školi Duga Resa je slab, učenici su se prijavili samo prve godine. Za multimedijски uradak do sada se nije odlučio niti jedan učenik.

Dojmovi učenika su pozitivni, smatraju da je natjecanje zanimljivo i da na ovaj način dobivaju dodatni sadržaj u školi, upoznaju svoje vršnjake, motiviraju se za čitanje u slobodno vrijeme. Odabrane knjige su im uglavnom zanimljive, a zadnjih godina postalo je uobičajeno da je jedna knjiga s popisa lektire što im dodatno olakšava odluku da se prijave. Učenicima treba objasniti da za ovo natjecanje neće dobiti dodatne bodove za upis na fakultet kako ne bi došlo do zabune.

Za natjecanje u znanju predviđeno je druženje u virtualnom okruženju, ali ako se škole dogovore, ispit mogu rješavati i

zajedno. Škole bi same trebale financirati natjecanje jer za srednje škole još nisu osigurana sredstva za ovaj projekt, osim gore spomenute podrške Ministarstva kulture koje je preuzelo pokroviteljstvo nacionalne razine natjecanja za osnovne škole.

Tako je u suradnji sa školskom knjižničarkom iz Prve riječke hrvatske gimnazije u prvoj godini dogovoreno druženje na nacionalnoj razini u Rijeci, a sljedeće godine gostovanje u Karlovcu.

Jedan od problema na početku natjecanja bio je tehničke prirode, poput slabe internetske veze i malog broja zastarjelih računala, iako aplikacija u kojoj se piše ispit zahtjeva minimalne tehničke uvjete. Pozitivno je što se ispit može rješavati i na mobitelu. Ostali problemi bili su vezani uz samu organizaciju budući da knjižničarka radi na dvije škole.

Čitanjem do zvijezda projekt je koji promovira knjižnice, obrazovanje, potiče čitanje, istraživački rad, kreativnost, rad u timu. Hvale je vrijedan projekt koji i dalje treba razvijati i širiti.

Školsko natjecanje u čitanju naglas

Darinka Vučković**OŠ Banija, Karlovac**darinkav72@gmail.com

Nacionalno natjecanje u čitanju naglas

OŠ BANIJA U ovom projektu sudjeluje od 2013. godine, kada prerasta gradske okvire i postaje nacionalna manifestacija. Domaćin i organizator projekta je Narodna knjižnica i čitaonica Vlado Gotovac u Sisku. U natjecanju sudjeluju osnovnoškolci od trećeg do osmog razreda, a cilj je promovirati čitanje ne samo kao edukativan, nego i zabavan način provođenja slobodnog vremena.

Ciljevi ovog kvalitetno osmišljenog projekta poklapaju se sa ciljevima školske knjižnice: poticati i popularizirati knjigu i čitanje, razvijati kod učenika ljubav prema knjizi i čitanju kao kvali-

tetnom načinu provođenja slobodnog vremena te poticati usmeno izražavanje. U provedbi projekta sudjeluju školska knjižničarka i učiteljica hrvatskog jezika koje informiraju i motiviraju učenike da se prijave na natjecanje te ih pripremaju za interpretativno čitanje odabranih ulomaka.

Natjecanje se provodi kroz školsku, županijsku i nacionalnu razinu. Ove godine na županijsko natjecanje plasirao se Joško Željeznjak, učenik 8.a razreda. Kako je bio najbolji i na županijskom natjecanju, dobio je priliku predstavljati Karlovačku županiju na nacionalnom natjecanju. Peto jubilarno Nacionalno

Županijsko natjecanje u čitanju naglas

natjecanje održano je 23. i 24. studenog u Domu kulture Kristalna kocka vedrine u Sisku. Ove se godine po prvi puta natjecanje moglo pratiti putem *live streama*. Kroz dva se dana natjecalo čak 30 natjecatelja iz 15 županija Lijepe naše, od Vukovarsko-srijemske do Dubrovačko-neretvanske. Prvog dana natjecali su se učenici u mlađoj kategoriji, od 3. do 5. razreda. Drugi je dan bio rezerviran za stariju kategoriju i učenike od 6. do 8. razreda.

Joško se predstavio interpretacijom književnog djela Tajni dnevnik Adriana Molea engleske spisateljice Sue Townsend. Originalnim uvodom te duhovitim i izražajnim interpretativnim čitanjem istakao se među ostalim natjecateljima. Jošku su

zgrade i nezgode glavnog lika Adriana bile suđene jer je po izboru četveročlane prosudbene komisije bio najbolji.

Joško je imao nekoliko savjeta za učenike koji će se u natjecanju okušati sljedeće godine: u početku, uvodnom dijelu, treba biti svoj i spontan, znam da je to pripremljeni govor, ali riječi trebaju teći same od sebe, spontano. I tko dođe na županijsko, a pogotovo na državno natjecanje, mora samo zapamtiti da treba biti svoj.

Kviz je održan u školskoj knjižnici OŠ Slunj

Martina Pevec Zorić

OŠ Slunj

knjiznica@os-slunj.skole.hr

Međuškolski kviz za poticanje čitanja

POVODOM DANA HRVATSKE KNJIGE i Svjetskog dana knjige i autorskih prava, u srijedu 26. travnja 2017. u Osnovnoj školi Slunj održao se 2. Međuškolski kviz za poticanje čitanja. Na kvizu je sudjelovalo po četvero učenika četvrtih razreda iz Osnovne škole Cetingrad, Osnovne škole Katarine Zrinski Krnjak, Osnovne škole Eugena Kvaternika Rakovica, Osnovne škole Slunj i Osnovne škole Vojnić, pod mentorstvom školskih knjižničara.

Nakon lanskog kviza koji je okupio učenike istih škola u Osnovnoj školi Cetingrad, prošlogodišnji pobjednici postali su ovogodišnji domaćini. Tema ovogodišnjeg kviza bile su knjige Hrvvoja Kovačevića *Tajna ribljeg oka* i Igora Demetera *Potjera kroz Karlovac*, a najpažljivijim čitačima pokazala se skupina učenika iz Osnovne škole Katarine Zrinski Krnjak. Ciljevi su kviza popularizacija čitanja kroz druženje i povezivanje učenika koji vole čitanje na geografski bliskom području. Nakon održanog kviza, učenici su imali priliku nastaviti druženje tijekom edukativnog obilaska Rastoka. Čestitamo pobjednicima i svim sudionicima te se veselimo kvizu sljedeće godine!

Zahvaljujemo pokroviteljima kviza: Turističkoj zajednici grada Slunja, POU Slunj, Gradskoj knjižnici „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac te nakladničkim kućama Alfa, Profil Klett i Školska knjiga.

Sudionici kviza

Ivana Mateša

OŠ Generalski Stol

skola@os-generalski-stol.skole.hr

I ja čitam

Danas ti čitam

U OKVIRU MJESECA hrvatske knjige, 23. listopada, organizira se aktivnost cjelodnevnog čitanja pod nazivom *Danas ti čitam*. I ove godine aktivnosti su se pridružili svi učenici OŠ Generalski Stol čitajući knjigu *Što ću biti kad odrastem* i to u hodniku, razredu i školskoj knjižnici. Također, za ovu prigodu oblikovan je i podsjetnik *23 razloga zbog kojih je dobro čitati* pa je i na ovaj način poslana poruka da čitanje zaista ne dolazi u pitanje.

Dan hrvatskih knjižnica

Dan hrvatskih knjižnica bio je prilika da se učenike osmih razreda dodatno podsjeti na važnost knjižnice i njezine uloge u društvu, posebno stoga što će se uskoro naći pred izazovima i promjenama koje donosi nastavak obrazovanja. U želji da im knjižnica i dalje bude mjesto na kojem će pronalaziti potrebne izvore znanja, stjecati nove vještine, ali i kao prostor susreta, organiziran je poseban sat Hrvatskoga jezika tijekom kojega smo „prošetali“ Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu. Razgovaralo se i o ostalim vrstama knjižnica i, naravno, neizostavnim pravilima ponašanja i korištenja pojedinih knjižnica. Učenici su imali priliku saznati važnije informacije vezane uz Zakon o knjižnicama, a uređena je i prigodna izložba s ciljem prisjećanja važnijih događanja u našoj školskoj knjižnici.

Danas je dan Winnieja Pooha!

Medo Pooh zasigurno je jedan od najpoznatijih medvjedića na svijetu. Medvjedić Winnie i njegovi prijatelji svijetu su poznati iz djela *Medo Winnie zvani Pooh*, a svjetsku slavu stekli su u crtićima Walta Disneya. S obzirom kako je 18. siječnja rođen autor A. A. Milne, tako se današnji dan obilježava kao dan ovog slavnog medvjedića.

Kako je *Medo Winnie zvani Pooh* i dio lektire, naši učenici drugog razreda sudjelovali su u radionici izrade medinog doma. U školskoj knjižnici uređen je pano njemu u čast. Ova dječja knjiga omiljena je diljem svijeta, a zapravo je nevjerojatno koliko puno sadrži velikih životnih mudrosti.

IZ KNJIŽNICA:

NARODNE KNJIŽNICE

Foto: Dinko Neskusil

Jasmina Milovčić

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

jasmina@gkka.hr

Obilježavanje 180. obljetnice Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“

U HRVATSKOJ SE 1838. godine počinju osnivati narodne (ilirke) čitaonice. Kao okupljališta rodoljuba, čitaonice će za vrijeme hrvatskoga narodnog preporoda odigrati važnu ulogu u širenju ilirskih ideja i promicanju narodne svijesti i kulture. Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ sljednica je Ilirskog čitanja društva osnovanog 1. ožujka 1838. i najstarija je kulturna ustanova grada Karlovca.

Prvi fond Ilirske knjižnice nastao je iz kućnih zbirki njezinih osnivača. Uglavnom su to knjige lijepe književnosti, povijesti,

zemljopisa kao i nekoliko primjeraka periodike. Iz tog je vremena sačuvana zbirka knjiga označena tadašnjim ilirskim grbom – polumjesecom i zvijezdom – 163 primjerka, 2 kalendara, 8 naslova časopisa. Knjige su stručno obrađene i dostupne u katalogu.

Danas je Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ suvremena knjižnica, informacijsko, obrazovno i medijsko središte Karlovca i šire zajednice. Naše djelovanje, utemeljeno i strateškim odrednicama, objedinjuje tradiciju, otvorenost, dostupnost, inovativnost, kreativnost i partnerstvo. Naš rad u zajednici prepoznat je kao društveno odgovoran.

Plavi cvijet pristupačnosti nagrada je za osiguravanje pristupačnosti osobama s invaliditetom, a Knjižnici je dodijeljena 2016. godine. Inovativni program Poslovne knjižnice poslovno-

informativnog centra nagrađen je 2015. kao najbolji poslovni centar u narodnim knjižnicama u Republici Hrvatskoj. Nezaobilazna je odgovornost i obveza knjižničara u zaštiti, čuvanju i prezentaciji nacionalne pisane i materijalne baštine. Upravo je za ovaj segment karlovačka knjižnica u studenom 2017. g. dobila priznanje predsjednice Republike Hrvatske. Ta je potvrda pozicije Knjižnice, ali i ostalih baštinskih ustanova kao ključnih u očuvanju nacionalne i lokalne povijesti i identiteta.

Obilježavanje 180. obljetnice Knjižnice zamišljeno je kao kruna nastojanja realizacije partnerskih odnosa ustanova i udruga. Izložba „180 godina u najboljem društvu“ postavljena u karlovačkom muzeju nastala je u suradnji Gradskog muzeja Karlovac i Zavičajnog odjela Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“. Popraćena je komplementarnom izložbom u Izložbenom salonu karlovačke knjižnice, pod nazivom „Zvižduk iz Karlovca“. U sklopu obljetnice održan je i Stručni skup „Od Ilirskog čitanja društva do knjižnice 21. stoljeća“. Kroz primjere dobre prakse knjižničari su predstavili programe koji prikazuju ulogu i značaj knjižnice u zajednici kao značajnog dionika razvoja.

Glazbeno-poetska večer održat će se u svibnju u Glazbenom paviljonu. Suradnja je to PHPD Zora koje obilježava 160. godišnjicu postojanja i djelovanja te karlovačke knjižnice. Večer je posvećena Karlovčanima: književnicima, glazbenim umjetnicima. Izvodit će se glazbena djela karlovačkih autora, čitati tekstovi lokalnih književnika, izvođači će također biti sami Karlovčani.

Ova je 2018. godina godina obljetnica i čini nas izuzetno ponosima na rezultate Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ i karlovačkog knjižničarstva uopće.

Detalj s otvorenja izložbe

Foto: Dinko Neskusić

Detalj s vedute Jakova Šašela prije 1869. godine

Slika se nalazi u vlasništvu Grada Karlovca (Gradsko poglavarstvo grada Karlovca, inv. br. 18)

Rosana Mikulić

Zavičajni odjel, Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

rosana@gkka.hr

Muke po Čitaonici

PISATI POVJESNICU JEDNOG društva izazovan je i zahtjevan posao jer dobrovoljnost uvijek u sebi sadržava dobru dozu ležernosti. I ma kako revna i disciplinirana bila u bilježenju svojih aktivnosti, uvijek postoje neka opuštenija društvena rukovodstva i nedokučiva razdoblja njihova djelovanja. Kad sam se otpravila pisati o Ilirskoga čitanja društvu/Društvu narodne čitaonice karlovačke, nisam ni slutila kakve će me muke dočekati. Sa zaprepaštenjem sam ustanovila da izvornih dokumenata iz razdoblja njezina djelovanja (1838. – 1897.) gotovo uopće nema, pa čak ni fragmenata koje spominju autori koji su o Čitaonici pisali prilikom prethodnih jubileja. U datim okolnostima zaključila sam da mi jedino preostaje da podatke iz referentne literature pokušam verificirati kroz ono malo zatečenog gradiva i dokumentima drugih stvaratelja s kojima je Društvo vodilo prepisku, informacijama iz osobnih fondova i rukopisnih ostavština istaknutih članova/suvremenika, tiska, plakata i ostalih štampana iz perioda djelovanja Društva. Ono što sam pronašla, pročitat ćete u monografiji koju upravo završa-

vam, a za uvodno „nabijavanje“ izdvajam podatke koji bi nam sa stručnog stanovišta mogli biti najzanimljiviji.

Zadnju korisnu informaciju o sudbini arhiva Narodne čitaonice našla sam u „Narodnom glasu“ br. 44 od 31. listopada 1912. godine na str. 3 u kojem pod naslovom „Gradski muzej“ stoji: *Od stvari koje su danas smještene u muzeju zanimljiv je arhiv negdašnje ilirske Narodne Čitaonice koji je najvećim dijelom sačuvan, te pruža lijepu i izdašnu sliku karlovačkog društvenog života u XIX. stoljeću.*

Premda je odluka o osnivanju muzeja donesena još koncem 1904. godine, na osnutak ustanove trebalo je pričekati još gotovo pola stoljeća. Te 1912. godine samo je oživljen rad muzealnog odbora i osigurana jedna prostorija na II. katu zgrade Poglavarstva za smještaj prikupljenih starina. Budući da su novine revno bilježile tko je i što sve poklonio muzeju, izvjesno je da su neki predmeti sačuvani i moguće ih je i danas naći u zbirkama Gradskog muzeja. To, na žalost, s arhivalijama Naro-

dne čitaonice nije slučaj. Od izvornog arhivskog gradiva Ilirsko-ga čitanja društva/Društva narodne čitaonice karlovačke sačuvani su samo fragmenti. Čuvaju se na Zavičajnom odjelu Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ kao zasebna zbirka. Radi se o jednom svesku zapisnika ravnateljstva Narodne čitaonice nastalom od 1873. do 1893. godine. Na unutarnjoj strani korica pričvršćena je omotnica s dopisom prof. Josipa Nikšića od 27. 2. 1968. kojim dostavlja knjigu upravi Knjižnice. U knjigu je umetnut svežnjić slobodnih listova zapisnika odborskih sjednica i glavnih skupština 1893. – 1895. Kako se ovo gradivo našlo u rukama prof. Nikšića, možemo samo nagađati. Možda se njime služio kad je pisao prigodni govor za 350. godišnjicu Grada (1929.) jer u njegovom legatu ima kratkih povjesnica koje su mu onovremena aktivna društva za tu svrhu dostavila, a moguće je da je arhiv Čitaonice kao svojevrsne pravne prethodnice, kasnije Gradske javne knjižnice, preuzeo Pučko-prosvjetni odbor, a Nikšić ga kao zadnji tajnik jednostavno sklonio kad je naprasno prekinuto njegovo javno djelovanje.

Pored zapisnika, sačuvana su tri financijska dokumenta koja se odnose na Šebetićevu zakladu te desetak primjeraka sitnog tiska, mahom pozivnica na zabave drugih čitaonica, kasina i društava. Zanimljivo je da sve datiraju iz 1870./71. godine. U zbirci su i dva primjerka tiskanog programa proslave 50. godišnjice Društva.

Knjižni fond Ilirske čitaonice čini 161 svezak knjiga, među kojima je najstarija Bonfinijeva *Historia Pannonica* (1690.). Svako-ko treba istaknuti *Merkwürdigkeiten oder historisch=statistisch=topographische Beschreibung der Karlstädter Militärgrenze* Franza Juliusa Frasa, tiskan u karlovačkoj tiskari Ivana Nepomuka Pretnera 1830., gramatičke priručnike Brlića i Babukića, Dunderovo bečko izdanje Kačićevog *Razgovora ugodnog naroda slovinskog* iz 1838. godine,... Tu je i deset različitih serijskih publikacija (novosadske *Bačka vila* i *Sloga*, njemački *Geschichte und Politik, Jahrbücher für slawische Literatur, Kunst und Wissenschaft* i *Das Pfennig-Magazin*, ruski *Gramotej* i *Moskovskaja univerzitetskaja izvestija*, slovenske *Drobtince*, domaće *Kolo* i *Rad JAZU*) u 22 sveska, te jedina dva izašla godišta Lukšićeva ilustriranog pučkog kalendara „Prorok“.

Zanimljivo je da većina ovih knjiga i časopisa pored elipsoidnog pečata Karlovačke čitaonice s ilirskim znakovima zvijezde i polumjeseca u zelenoj ili (rjeđe) crvenoj boji, ima i pečate Više djevojačke škole ili Učiteljske knjižnice Kraljevske velike realne gimnazije. Opravdano je pretpostaviti da je to dio onih knjiga koje je Gradsko poglavarstvo nakon dražbe čitaoničke imovine razdijelilo ovim karlovačkim školama. Kako i kada su vraćene današnjoj Knjižnici, nije se moglo ustanoviti.

U knjižnom fondu Zavičajnog odjela čuva se i luksuzno opremljena monografija – album *Tri siela narodne čitaonice karlovačke* iz čijeg podnaslova *obrazovno-povijesna crta uz svjetlopisne slike na prvoj izložbi trojedne kraljevine izložena* iščitavamo

za koju je namjenu tiskana. Bila je, naime, eksponat na Prvoj dalmatinsko-slavonsko-hrvatskoj izložbi održanoj od kolovoza do listopada 1864. u Zagrebu.

Pored ove građe u Državnom arhivu u Karlovcu postoji zbirka od 50 dokumenata koji se odnose na Narodnu čitaonicu. Radi se o predmetima, pojedinačnim spisima ili tek dijelovima spisa izdvojenih iz fonda Gradskog magistrata. Manji dio odnosi se na statusnu problematiku Narodne čitaonice. Društvo je u više navrata mijenjalo svoja pravila/statut, a za to je moralo ishoditi odobrenje viših vlasti (Kraljevskog namjesništva, Carsko kraljevske banske vlade ili Carsko kraljevske županijske oblasti). Budući da se po ondašnjim pravilima to nije moglo učiniti izravno nego samo posredovanjem lokalne vlasti, u arhivskom gradivu Magistrata sačuvana je odnosna prepiska, pa čak i cjeloviti tekstovi pravila.

Dio dokumenata iz ove zbirke govori o raznim aktivnostima Društva koje su, po svemu sudeći, trebale dopuštenje lokalne vlasti ili su joj stavljene na znanje.

Gotovo polovicu zbirke čine dokumenti vezani za naplatu najamnine u „Stadt Agramu“ koja će u konačnici dovesti do stečaja i „javne ovršne dražbe svih pokretnina čitaoničkih“.

Svakako vrijedi spomenuti da je u Zbirci dokumentarnog gradiva Gradskog muzeja Karlovac pod inv. br. GMK-KP-152 sačuvana Upisna knjiga posjetitelja Čitaonice ilirske karlovačke koja se počela voditi početkom 1840. godine. Ukoričena je u crveni baršun sa zlatovezom i koricama ukrašenim srebrnim viticama. Nastavili su je voditi i pravni sljednici Čitaonice. Do 1915. godine u njoj su ispisana 32 lista od njih ukupno 99, a upisano je latinicom, ćirilicom, goticom i glagoljicom 1045 imena iz Karlovca, Hrvatske i ostalih dijelova Monarhije u nekoliko rubrika. U prvoj je naznačen datum, u drugoj posjetitelj (uvedeni), a u trećoj uvoditelj, član čitaoničkog odbora, koji je evidentirao posjetu.

Upisna knjiga posjetitelja Čitaonice ilirske karlovačke

Foto: Igor Čepurkovski

Usudila bih se tvrditi da je izvorni dokument iz arhiva Čitaonice i Šebetićeva oporuka koja se čuva u Dokumentarnoj zbirci Gradskog muzeja pod inventarnim brojem 140.

Predragocjen je primjerak Pravila Društva narodne čitaonice u Karlovcu iz 1865. godine koji se čuva u Zbirci rukopisa i starih knjiga NSK pod inv. br. 37546. Iz njih možemo iščitati podatke o ustroju i djelovanju Društva upravo u vrijeme za koje drugih izvora nema.

Važne informacija o Društvu „Narodne čitaonice“ nalazimo i u djelomično sačuvanom arhivskom fondu Prvog hrvatskog pjevačkog društva „Zora“, pohranjenom također u Gradskom muzeju Karlovac. Ovdje nalazimo dvadesetak dokumenata koji govore o početku zajedničke suradnje na sijelima, korištenju prostorija u „Stadt Agramu“ i aktivnostima na brojnim manifestacijama. Tu je i vrlo zanimljiv ugovor Zore s „Narodnom čitaonicom“ o zakupu prostorija („vrhu služnosti

stana“) u novoizgrađenom „Zorin domu“ iz prosinca 1892. godine.

To je za sada sve što sam od arhivskog gradiva i knjižne građe Ilirskoga čitanja društva/Društva narodne čitaonice karlovačke uspjela pronaći. Nekako se nadam da mukama nije kraj.

Dio fonda Ilirske čitaonice

Foto: Igor Čepurkovski

Dubravka Vaštuka

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

djecji@gkka.hr

Odjel za djecu i mladež – mjesto edukativnih i kreativnih susreta

DJEČJI SU ODJELI od velikog značaja za svaku knjižnicu jer u njima dijete upoznaje svijet knjige te time stječe i razvija čita-lache navike. Na dječjim odjelima djeca usvajaju prva znanja o knjizi i knjižnici kao nepresušnim izvorima znanja i mudrosti. Odjel za djecu i mladež Gradske knjižnice „Ivan Goran Kova-čić“ u Karlovcu također predstavlja temelj na kojem se izgra-đuju i razvijaju budući čitatelji i korisnici knjižnice.

Povijest Odjela počinje pedesetih godina prošlog stoljeća, ka-da se u narodnim knjižnicama u Hrvatskoj počinju stvarati zasebni prostori namijenjeni djeci. Preseljenjem u namjenski izgrađenu zgradu Knjižnice 1976. godine, Odjel za djecu dobi-va veći prostor za rad. Tijekom 2007. godine prostor Odjela

proširen je zahvaljujući dovršenju druge etape izgradnje knjiž-nice te je time omogućen kvalitetniji rad i provođenje inovati-vnih programa za djecu i mladež.

Tijekom proteklih godina osmišljavale su se i izmjenjivale broj-ne i raznovrsne radionice, a kao ugodno mjesto za boravak Odjel je privlačan i roditeljima, odgojiteljima, učiteljima te svima onima koje zanimaju teme vezane za odgoj i obrazova-nje djece. U bogatom fondu od gotovo 40 000 svezaka knjiga i slikovnica, uz referentnu zbirku, postoji i mogućnost korište-nja časopisa, a na raspolaganju je i audiovizualna te elektroni-čka građa. Od posebnog su značaja za djecu i razne aktivnosti koje osmišljavamo i organiziramo vodeći se njihovim interesi-ma i potrebama. Tijekom cijele godine priređuju se tematske

izložbe ili pak one vezane uz godišnjice dječjih književnika. Njima također obilježavamo nacionalne i međunarodne dane i obljetnice s ciljem razvijanja osjećaja pripadnosti lokalnoj i globalnoj zajednici. Djeci su posebno drage izložbe njihovih vlastitih radova nastalih na radionicama koje organiziramo za učenike osnovnih škola na području grada i županije. Vezane su uz značajne obljetnice književnika, manifestacije te važnije datume poput Dana dječje knjige, Dana knjižnice, Noći knjige, itd. U suradnji s osnovnim školama posjećuju nas učenici koji na radionicama razvijaju kreativne vještine, usvajaju znanja i imaju priliku likovno i literarno se izraziti.

Po broju i raznolikosti radionica svakako se ističe program „Đački dani“ (zimski, proljetni i ljetni) koji već više od dva desetljeća, za vrijeme školskih praznika, učenicima pruža mogućnost aktivnog sudjelovanja. Cilj je programa korisno i kvalitetno provođenje slobodnog vremena, kroz učenje i zabavu. Na edukativnim radionicama stječu nova znanja i vještine dok im ostale radionice omogućuju razvoj sposobnosti literarnog, likovnog, kreativnog, plesnog i glazbenog izražavanja. Radionice su mjesto poučavanja, zabave i zajedničkog druženja, a odvijaju se u suradnji sa stručnim osobama, udrugama i institucijama iako često i knjižničari preuzimaju ulogu voditelja. Kako bi se ostvario izravan kontakt između književnika i djece redovito se organiziraju i književni susreti koji za djecu predstavljaju poseban i zanimljiv doživljaj.

Ciklus „Karlovački književnici za djecu“ osmišljen je i organiziran za djecu osnovnoškolskog uzrasta, a obuhvaća susrete s književnicima koji su rođeni u Karlovcu, žive ili su nekad u njemu živjeli. Kroz druženje i predstavljanje njihovih djela, potiče se interes za čitanje te se razvija ljubav prema zavičajnoj književnosti i rodnom gradu. Predstavljanje novih knjiga i slikovnica također je uvijek zanimljivo jer daje mogućnost upoznavanja s novim književnim djelima i njihovim autorima. Ciklus predavanja o Parkovima prirode u RH koji se održava u sklopu projekta Zelena knjižnica uključuje predavanja djelatnika parkova s ciljem doprinosa razvoju ekološke osviještenosti kod djece i mladih. Osim što pomažu u razvoju ekološke osviještenosti i ljubavi prema prirodi, predavanja učenicima omogućuju i usvajanje novih znanja o prirodnim znamenitostima i ljepotama naše domovine.

Program pod nazivom Sat druženja s „velikom knjigom“ namijenjen je učenicima osnovnih škola s ciljem upoznavanja referentne zbirke (enciklopedije, leksikoni, razni priručnici, atlas...) i načina kako se njome služiti. S ciljem poticanja čitanja kod djece i mladih osmislili smo i razne programe: program poticanja čitanja pod nazivom „Čitajmo zajedno!“ podrazumijeva čitanje tematskih priča, a namijenjen je djeci koja pohađaju vrtić kao i ostaloj djeci predškolskog uzrasta, posebno u vrijeme značajnih dana u godini te blagdana. Literarno-

likovni program za obitelj pod nazivom „Čitamo bajke i priče (iz Bajkomata)“ provodimo s djecom višeg predškolskog i nižeg školskog uzrasta. Sudionici su i roditelji te ostali članovi obitelji. Cilj je programa zajedničko druženje u knjižnici te usvajanje jezično-govornih, predčitalačkih i čitalačkih navika djece kroz čitanje, igru i zabavu. Slušajući bajke i priče, djeca razvijaju komunikacijske sposobnosti, uče pozitivne ljudske vrijednosti te dobivaju ideje za kreativno izražavanje. Program pod nazivom „Igrajmo se zajedno“ usmjeren je na socijalizaciju i druženje djece, roditelja, baka i djedova kroz igranje starih i novih društvenih igara (šah, domino, bingo...). Cilj nam je popularizirati društvene igre za djecu, međusobno druženje djece te druženje s odraslima, razvoj natjecateljskog duha i osjećaja za

Književni susret s Nadom Zidar-Bogadi

timski rad. Tijekom cijele školske godine kontinuirano provodimo program „Mladi knjižničari“ koji je namijenjen učenicima osnovnih škola. U slobodno vrijeme djeca se kroz program educiraju i usvajaju znanja o knjižnici kao ustanovi te radu u njoj. Osim kroz teorijski dio, učenici su aktivni i u samom radu. „Veseli ruksaci“ namijenjeni su djeci i roditeljima kako bi ih čitanje i slušanje priče na CD-u potaklo na zajedničko druženje i igru tematskim ginjol lutkama. Uz slikovnicu i lutke te zvučni CD, u ruksacima se nalazi i stručna knjiga za roditelje, knjiga dojmova i promotivni letak „Čitaj mi!“. Za djecu je organizirano i gledanje crtanih, edukativnih i igranih filmova. Zabaviti se mogu igranjem igrica na računalima, a osim iz knjižne građe, informacije mogu dobiti i pretraživanjem interneta.

Tijekom čitave godine organiziramo posjete učenika osnovnih škola grada Karlovca i Karlovačke županije, a poseban program osmišljen je za učenike prvih razreda. Radi upoznavanja s radom i uslugama knjižnice česte su i organizirane posjete djece iz vrtića. Opuštena i vesela atmosfera, čitanje za njih pripremljenih priča, crtanje te listanje slikovnica, poziv su na sljedeći dolazak i druženje. Sve ove i buduće aktivnosti koje ćemo organizirati za naše najmlađe korisnike čine Odjel za djecu i mladež ugodnim prostorom za poticanje čitanja, učenja, druženja i zabave.

Ivana Mihalić, Tihana Rožić-Ilić

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

predskolski@gkka.hr

Aktivnosti Odjela za djecu predškolskog uzrasta

ODJEL ZA DJECU predškolskog uzrasta, kao samostalan prostor u okviru Dječjeg odjela s pripadajućom opremom, knjižničnom građom, namještajem te didaktičkim igračkama koje su na raspolaganju djeci predškolskog uzrasta i njihovim roditeljima, djeluje od 2007. godine.

Rad s djecom organiziran je u četiri različita dnevna termina za djecu dobi od 3 do 7 godina. Organiziraju se mnogobrojne radionice (likovne, glazbene, lutkarske, eko-radionice,...), a petkom se s djecom dobi od 5 do 7 godina provode i radionice engleskog jezika (Mini English) te sportsko-rekreativne radionice. Sav rad uključuje i obavezno čitanje priča, bajki, pjesama, recitacija, te služenje ostalom knjižničnom građom. Na Odjelu

se prate i obilježavaju mnogi međunarodni dani i važni datumi.

Jedno od posebnih obilježja jest i stalna suradnja s lokalnim medijima (radio i TV kuće) te intenzivna suradnja s raznim udrugama, službama i javnim ustanovama (prvenstveno ustanovama u kulturi: Gradskim muzejom Karlovac i Gradskim kazalištem Zorin Dom Karlovac). Kvalitetna suradnja ostvaruje se kroz razne radionice ili posjete te prilagođena predavanja i gostovanja, izložbe. Svi oblici upoznavanja djece s javnim ustanovama, udrugama i organizacijama važni su za spoznajni razvoj djece te njihov odgoj i obrazovanje.

Suradnja i posjete odvijaju se gostovanjem na našem Odjelu ili našim odlaskom s najmlađim članovima u ustanove, ovisno o razlogu i prigodi susreta. Svake subote održava se program „Bebe u knjižnici“ koji je namijenjen djeci od 0 do 36 mjeseci starosti te njihovim roditeljima. U programu jednom mjesечно sudjeluje i Patronažna služba Doma zdravlja Karlovac.

Gosti Odjela za djecu predškolskog uzrasta su pisci, ilustratori, pjesnici, sportaši, glumci, razni umjetnici, liječnici, osobe iz ostalih zanimanja, profesija i javnog života. Svi oni pridonose, na obostrano zadovoljstvo, oplemenjivanju sadržaja programa našeg Odjela.

Na Odjelu se kontinuirano provodi kampanja „Čitaj mi!“ (prva nacionalna kampanja za promicanje čitanja naglas djeci od rođenja). Odjel usko surađuje sa svim odjelima Knjižnice. Svojim uslugama i aktivnostima Odjel djeci omogućuje socijalizaciju u društvu vršnjaka i poticajnu sredinu u kojoj kroz igru i zabavu razvijaju svoje sposobnosti, komunikacijske vještine, odgovornost prema igrački i knjizi, potrebu za dolaskom u knjižnicu i boravak u istoj, usvajanje osnovnih kulturnih navika i sl. Kroz radionice se kod djece potiče navika čitanja, stvara ljubav prema knjizi i literarnom djelu, pisanoj riječi, razvijaju se predčitalačke vještine. Također se razvija empatija prema različitim ranjivim skupinama zajednice, ekološka svijest, potiče kreativno izražavanje i omogućavaju saznanja o mnogim novim spoznajama o široj i užoj okolini, prirodi, pojavama. Najmlađim članovima knjižnice na zanimljiv i kreativan način prenosi se i usvaja cjeloživotna kultura čitanja te uočava privlačnost tiskane knjige kao medija za prijenos različitih informacija. Važno je razvijati spomenute navike u najmlađoj dobi, a povratna je informacija roditelja naših najmlađih i više nego pozitivna.

Autorica fotografije je kolegica, knjižničarka, Nikolina Brozović, a fotografirala nas je u prosincu 2014. u uredu ravnateljice Knjižnice, Marijane Mazor, kada smo uz kavu i kolače razgovarali o knjizi kratkih priča Julijane Matanović: I na početku i na kraju bijaše kava. Toplo preporučamo – pročitajte!

(Zbog velikog broja kulturnih događanja to poslijepodne ured je bio jedino slobodno mjesto za sastanak u Knjižnici.)

Anita Brozović Šolaić

Gradska knjižnica i čitaonica Ogulin

anita.brozovic1@gmail.com

Čitateljski klub za odrasle Gradske knjižnice i čitaonice Ogulin

ČITATELJSKI KLUB ZA odrasle koji djeluje u Gradskoj knjižnici i čitaonici Ogulin osnovan je u studenom 2013. godine s ciljem populariziranja čitanja i rasprave o pročitanoj. Nit vodilja u osnivanju bio je iskazani interes za takvom vrstom aktivnosti od strane korisnika knjižnice. Razgovor o pročitanoj djelu, razmjena mišljenja i dojмова, sudjelovanje u raspravama... sve to bilo je poticaj da se upustimo u provođenje novog programa koji djeluje pune četiri godine. Klub broji desetak pre-

težito istih članova koji su se međusobno dobro upoznali i prijateljski. Sastanci se održavaju jednom mjesečno, utorkom u 18,00 sati.

Na početku svakog sastanka knjižničar predstavi uvodni dio o pročitanoj knjizi o kojoj će se raspravljati, a odnosi se na autora i naslov knjige. Rasprava nije klasična školska interpretacija književno-umjetničkog teksta, već razmjena individualnih doj-

movu o brojnim segmentima knjige: naslovu, naslovnici, sadržaju, tematici, likovima te kulturno-povijesnim i društvenim elementima. Rasprava je obavezno potkrijepljena čitanjem poglavlja iz romana, a članovi kluba svaku knjigu ocjenjuju i brojčanom ocjenom od 1 do 5. U odabiru romana i književnika koji se čitaju sudjeluju svi članovi. Nakon svake konstruktivne rasprave slijedi odabir novog romana. Pretežito se čitaju hrvatski književnici, no u obzir dolaze i europski i američki autori. Razgovor o odabranoj knjizi redovito je popraćen prigodnom zakuskom i turskom kavom iz fildžana kao sjećanje na kavu koja se nekada pila i na način kako se pila (kafenisanje).

Članovi Čitateljskog kluba često i sami predlažu zanimljivije romane koje su pročitali. Popis preporuka dostupan je u prostoru Knjižnice, te na njezinoj mrežnoj ili Facebook stranici. Povodom Dana starijih osoba, 2. listopada 2017. godine, organizirana je posjeta štićenicima ogulinskog Doma za stare i nemoćne Srećko Badurina. Članovi kluba čitali su im odlomke iz odabranih knjiga. Članovi kluba vrlo rado sudjeluju na mnogobrojnim promocijama hrvatskih književnika i osoba iz kulturnog života koje se odvijaju u Knjižnici poput Ivice Prtenjače, Julijane Matanović, Ede Popovića, Mire Gavrana, Aleksandra Stankovića, Pavla Pavličića, Alise Marić, Davora Rostuhara i mnogih drugih. Čitaju se knjige gostujućeg književnika s ciljem upoznavanja stila i tematike pojedinog autora.

Sastanci utorkom promoviraju se putem plakata u prostoru Knjižnice, informativnim objavama na mrežnoj i Facebook stranici Knjižnice s podacima o naslovu romana, autoru te mjestu i vremenu sastanka ne bi li svi korisnici dobili točnu informaciju te pročitali odabrani roman i pridružili se članovima kluba. Čitanje je temeljna djelatnost svake knjižnice, a zadatak je knjižničara da kroz brojne kulturne aktivnosti svojim korisnicima osigura čitav niz čitalačkih programa kojima će se razvijati svijest o čitanju i raspravljanju o pročitanoj uz uživanje u ljepoti pisanog izražavanja. Čitateljski klub samo je jedna od tih aktivnosti.

Popis svih pročitanih djela članova Kluba

<http://www.dkkz.hr/wp-content/uploads/2018/05/Popis-svih-procitanih-djela-clanova-Kluba.docx>

Preporuke za čitanje članova Kluba

<http://www.dkkz.hr/wp-content/uploads/2018/05/Preporuke-za-citanje-clanova-Kluba.docx>

VIJESTI IZ KNJIŽNIČARSTVA

Foto: Marinko Polović

Lidija Šajatović

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

lidija@gkka.hr

Prikaz sudjelovanja na radionici za izradu projektnih prijava u području obrazovanja odraslih za program Erasmus+ za 2018. godinu

ERASMUS+ NAJVEĆI JE program Europske unije za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport koji obuhvaća razdoblje od 2014. do 2020. godine. Osnovni je cilj programa poboljšanje kvalitete obrazovanja odraslih diljem Europe. Njime se osoblju u obrazovanju odraslih omogućuje međusobno učenje i razvijanje strateških partnerstava. Usmjeren je na zajedničke izazove kao što je priznavanje vještina stečenih izvan sustava formalnog obrazovanja. Erasmus+ nudi mogućnosti međunarodne mobilnosti za pojedince te međunarodne suradnje za organizacije, među ostalim: provođenje razdoblja studija u inozemstvu, obavljanje stručne prakse, stručna usavršavanja i osposobljavanja, volontiranja, razmjene mladih te rad na međunarodnim projektima usmjerenima na modernizaciju i internacionalizaciju sektora obrazovanja, osposobljavanja, mladih i sporta. Zainteresirani pojedinci prijavljuju se putem svojih ustanova.

Agencija za mobilnost i programe Europske unije u studenom 2017. godine organizirala je radionicu za izradu projektnih prijava u području obrazovanja odraslih. Ciljevi su bili predstavljanje europskih i nacionalnih prioriteta programa Erasmus+ te definiranje potreba i ciljeva ustanova sudionica radionice (udruge, učilišta, knjižnice, instituti, obrazovni centri,...). Pod obrazovanjem odraslih podrazumijevamo obrazovanje osoba starijih od 15 godina koje su završile proces primarnog obrazovanja i koje se na različite načine vraćaju procesu obrazovanja: formalno, neformalno, informalno. U tom pogledu, zajednički europski ciljevi uključuju kvalitetno cjeloživotno obrazovanje, razvijanje osnovnih vještina svih vrsta pismenosti, i tome slično.

Erasmus+ strukturiran je prema sljedećim aktivnostima:

- [Ključna aktivnost 1](#) – Suradnja za inovacije i razmjenu dobre prakse
- [Ključna aktivnost 2](#) – Suradnja za inovacije i razmjenu dobre prakse
- [Ključna aktivnost 3](#) – Podrška reformi politika
- [Program Jean Monnet](#)
- [Sport](#)

Za knjižničarsku struku važne su Ključne aktivnosti 1 i 2. Ključna aktivnost 1 podrazumijeva mobilnost u svrhu učenja za pojedince, nude se mogućnosti za mobilnost osoblja zaposlenog u organizaciji za obrazovanje odraslih na jednu od sljedećih aktivnosti profesionalnog usavršavanja u inozemstvu na europskoj razini: sudjelovanje na strukturiranim tečajevima ili osposobljavanjima, razdoblja promatranja rada u organizaciji za obrazovanje odraslih ili drugim odgovarajućim organizacijama te zadaće poučavanja ili osposobljavanja u organizaciji za obrazovanje odraslih ili drugim odgovarajućim organizacijama.

U okviru Ključne aktivnosti 2 misli se na suradnju za inovacije i razmjenu dobre prakse. Omogućena je suradnja među ustanovama i organizacijama kroz uspostavljanje međunarodnih strateških partnerstava za suradnju u pitanjima od zajedničkog interesa.

Uvodnu prezentaciju o programu Erasmus+ održala je Marijana Kondres, voditeljica Odjela za obrazovanje odraslih Agencije za mobilnost i programe EU. Uvodno predavanje sadržavalo je osnovne informacije o samom programu, o tome tko se može prijaviti na koju aktivnost te primjere dobre prakse. Budući da je tema izuzetno zanimljiva, bilo je i mnogo pitanja sudionika radionice. Zatim je doc. dr. sc. Tihomir Žiljak, vrsni stručnjak s dugogodišnjim iskustvom u suradnji i radu na međunarodnim projektima, govorio o obrazovanju odraslih u Hrvatskoj. Za politiku cjeloživotnog učenja Europske komisije ključna komponenta je upravo obrazovanje odraslih.

Za sudionike radionice najvažniji dio bio je grupni rad koji je uključivao identifikaciju potreba i ciljeva te definiranje dionika i projektnih partnera. Završni dio uključivao je predstavljanje rezultata grupnog rada. Grupe su se formirale po načelu srodnih, tj. zajedničkih djelatnosti. Sudionici predstavnici udruga bili u jednoj grupi, dok su knjižničari bili u drugoj i tako dalje. Nažalost, teorijski dio radionice oduzeo je većinu vremena,

tako da za praktični, onaj važniji, nije ostalo dovoljno vremena. Za bolje razumijevanje radionice važno je imati predznanje o navedenoj temi kao i o upravljanju projektnim ciklusom u svrhu apsorpcije sredstava Europskog socijalnog fonda što nije bio slučaj kod svih sudionika.

Radionica na ovu i slične teme trebalo bi biti više. Naglasak bi se ipak trebao staviti na praktični rad koji bi omogućio lakše hvatanje u koštac s administracijom i strogim propisima Europske unije, često teško razumljivima.

3. okrugli stol „Dobro opremljena školska knjižnica – prostor izvrsnosti“, Karlovac 14. 2. 2018.

Gordana Šutej

OŠ „Ivan Goran Kovačić“ Duga Resa

gordana.sutej@gmail.com

Izvješće s 3. okruglog stola „Dobro opremljena školska knjižnica – prostor izvrsnosti“

U FOKUSU RASPRAVE bila je potreba da se osigura podrška svih dionika za redovito financiranje školskih knjižnica kako bi sve knjižnice bile opremljene u skladu sa standardima i postale prostor izvrsnosti – prostor za traženje informacija, suradnju, komunikaciju, čitanje, istraživačko učenje, korištenje multimedijских i digitalnih zbirki, za sve učenike i učitelje.

Školski knjižničari Karlovačke županije okupili su se u društvu s ravnateljima osnovnih i srednjih škola te predstavnicima osni-

vača školskih knjižnica: Draženkom Sila-Ljubenko, pročelnicom Upravnog odjela za društvene djelatnosti Grada Karlovca, Gabrielom Crnjac, savjetnicom za predškolski odgoj i školstvo, te predstavnicama Karlovačke županije, Martinom Marić i Martinom Tominac, na okruglom stolu nedavno održanom u OŠ Dubovac u Karlovcu kako bi ukazali na potrebu i važnost opremanja školskih knjižnica modernom opremom i namještajem u skladu s Državnim pedagoškim standardom i Standardom za školske knjižnice. Skupu su prisustvovala i savjetnice Mira Zov-

ko iz Ministarstva znanosti i obrazovanja RH te Frida Bišćan, savjetnica za školske knjižnice pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Mira Zovko podsjetila je prisutne na odredbe *Državnog pedagoškog standarda* i *Standarda za školske knjižnice* koji definiraju veličinu, izgled i opremu školske knjižnice. Frida Bišćan u svom izlaganju naslovljenom *Suvremena školska knjižnica – temelj za društvo znanja* prikazala je stanje u školskim knjižnicama na osnovi podataka za 2016. godinu koji su prikupljeni putem *online* statistike. Sve županije imaju određeni broj knjižnica s prostorom manjim od propisanog, a u Karlovačkoj županiji čak 66% knjižnica ima prostor ispod propisanog minimalnog standarda, 10% zadovoljava minimum, a 24% je iznad minimalnog standarda. Prema Državnom pedagoškom standardu krajnji rok za usklađivanje sustava školstva s ovim Standardom je 2022. godina.

Voditeljica Matične službe Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ Kristina Čunović upoznala nas je sa stanjem u školskim knjižnicama Karlovačke županije s obzirom na nabavu knjižne građe unatrag četiri godine te s analizom opremljenosti namještajem i tehnikom. Za 32% školskih knjižnica može se reći da imaju svu potrebnu opremu – namještaj i tehniku – dok svima ostalima ponešto nedostaje. Karlovačka županija financirala je 2016. godine uz nabavu knjižne građe i nabavu knjižničkog softvera za 27 škola kojima je osnivač. Prema dostavljenim podacima Upravnog odjela za prosvjetu, kulturu, tehničku kulturu, sport i informiranje Karlovačke županije u 2016. godini za nabavu knjižničkog softvera MetelWin i knjižne građe za osnovne i srednje škole kojima je Karlovačka županija osnivač utrošeno je ukupno 100 300,00 kuna.

Karmen Kunštić iz Školskog servisa u izlaganju pod nazivom *Školska knjižnica – od ideje do realizacije* upoznala nas je s potrebnim koracima u projektima opremanja knjižnica novim namještajem te pokazala brojne uspješne primjere uređenja. Kao uvod u raspravu čuli smo jedan pozitivan primjer iz naše županije u kojem je dobra suradnja knjižničarke i ravnateljice urodila uspješnim preseljenjem i uređenjem školske knjižnice. Iznijela ga je školska knjižničarka iz OŠ Draganići, Alenka Bujan.

Uslijedila je rasprava u koju su se uključili knjižničari, savjetnici i ravnatelji. Zaključci se mogu svesti na sljedeće:

- nužna je kontinuirana i intenzivna suradnja školskog knjižničara i ravnatelja u svim segmentima opremanja knjižnice
- ravnatelj škole treba redovito komunicirati s Osnivačem (Grad/Županija/MZO), upozoravati na potrebe opremanja knjižnice s ciljem pronalaska potrebnih sredstava da bi se dostigao propisani standard

- školski knjižničar, uz podršku ravnatelja, treba pripremiti plan opremanja svoje knjižnice sukladno Standardu u ostvarivanju Standarda i zadovoljavanju potrebnih uvjeta za rad, korisno je i potrebno redovito voditi statistiku o poslovanju te provoditi samovrednovanje jer samo na osnovi konkretnih podataka mogu se poduzeti određene mjere i pomoci prema poboljšanju, odnosno ostvarivanju planova.

Ohrabrujuća je informacija koju je dala savjetnica Zovko da su u državnom proračunu osigurana financijska sredstva za opremanje školskih knjižnica obveznom lektirou i stručnom literaturom u 2018. godini. Istaknula je također da bi prema Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi u proračunu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave trebalo osigurati sredstva za financiranje škola za rashode za izgradnju, dogradnju i rekonstrukciju školskog prostora te opremanje škola kabinetskom opremom.

Okrugli stol zajedno su organizirali Županijsko stručno vijeće školskih knjižničara, Matična služba Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ i Podružnica Hrvatske udruge školskih knjižničara Karlovačke županije.

Organizatorice 3. okruglog stola „Dobro opremljena školska knjižnica – prostor izvrsnosti“

Tečaj Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara pod nazivom „Pretraživanje i upravljanje informacijama na Internetu“ koji je vodila dr. sc. Dijana Machala u organizaciji Županijske matične službe (studeni, 2017.)

Kristina Čunović

Županijska matična služba, Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

tina@gkka.hr

Izvešće o radu Matične službe sa školskim knjižnicama u Karlovačkoj županiji za 2017. godinu

KNJIŽNICA „IVAN GORAN KOVAČIĆ“ Karlovac matična je knjižnica za školske knjižnice Karlovačke županije. Poslovi matične djelatnosti definirani su *Pravilnikom o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj* (NN 43/01) kao temeljni i razvojni poslovi. Djelatnost Matične službe Karlovačke županije realizira se sljedećim oblicima rada: izravnim uvidom u rad knjižnica – stručni nadzor, izvješćima i analizama o radu knjiž-

nica. Mrežu knjižnica Karlovačke županije čine 42 školske knjižnice, od toga 28 osnovnih škola, 1 Centar za odgoj i obrazovanje djece i mladeži i 13 srednjoškolskih (uključujući Glazbenu školu Karlovac) te 3 učenička doma koja nemaju knjižnicu. U navedenim ustanovama zaposleno je 37 stručnih djelatnika. U 16 škola (13 osnovnih i 3 srednje) bilježimo 20-satno tjedno radno vrijeme. Školski knjižničari s takvom tjednom satnicom

rade na dvije škole (6 djelatnika) ili nadopunjuju satnicu u nastavi (6).

Rad sa školskim knjižnicama u 2017. godini usredotočen je na informatizaciju i fazu inventarizacije fonda u knjižnično-informacijskom sustavu MetelWin u knjižnicama Karlovačke županije. Naime, od 2016. godine sve školske knjižnice Karlovačke županije koriste program MetelWin u stručnom radu, najzastupljeniji knjižnični program u regiji. U zajedničkom OPAC-u s više od 2 000 000 naslova i preko 15 000 000 svezaka omogućeno je besplatno preuzimanje podataka iz zajedničkog sustava što će osuvremeniti i pojednostavniti rad školskih knjižnica u županiji. Financijski su umrežavanje podržali Karlovačka županija i Grad Karlovac. Tehničku i savjetodavnu podršku dala je tvrtka Point Varaždin koja je u suradnji sa Županijskom matičnom službom organizirala i dvije edukacije u 2017. godini za rad u MetelWinu.

U 2017. godini izvršen je stručni nadzor u 23 školske knjižnice. Kod nadzora je savjetovano i poticano unapređenje rada knjižnica i knjižničara u svim segmentima poslovanja: uređenje i opremanje knjižnica, informatizacija i *online* vidljivost knjižnice, slobodan pristup informacijama, kvalitetna i brojčano veća nabava građe, obrada građe, redovito provođenje revizije i otpisa knjižnične građe, cjeloživotno stručno usavršavanje knjižničara i drugo. U svakom pojedinom izvješću nadzora stavljen je naglasak na ono što se u radu knjižnice treba popraviti i u čemu knjižnica ne ispunjava *Standarde za školske knjižnice RH* (NN 34/00). Edukaciju za knjižničare Karlovačke županije provodilo se s ciljem usavršavanja njihovih profesionalnih znanja i vještina organizacijom stručnih seminara i sastanaka. U 2017. godini Matična služba organizirala je 5 stručnih edukacija i suorganizirala 1 državni stručni skup. Za BDI zbirku nabavljeno je 27 naslova domaće stručne knjižničarske literature, ali značajna je i nabava literature na stranim jezicima te časopisa.

Većina školskih knjižnica Karlovačke županije trudi se održati kvalitetnu referentnu zbirku i popunjavati lektirni fond. Odlukom o raspodjeli sredstava za opremanje školskih knjižnica obveznom lektirou i stručnom literaturom Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH je u 2017. dodijelilo sredstva Osnovnoj školi „Ivan Goran Kovačić“ u Dugoj Resi u iznosu od 7000,00 kuna te 15 000,00 kuna Obrtničkoj i tehničkoj školi Ogulin i Srednjoj školi Duga Resa. Osnivači su i u 2017. godini podržali rad školskih knjižnica i nastavili financirati nabavu lektirne građe. U 2017. godini ukupna vrijednost nabave školskih knjižnica iznosila je 233 964,05 kn, 13,6% više u odnosu na 2016.

Županijska matična služba Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ u suradnji sa Stručnim vijećem školskih knjižničara Karlovačke županije i podružnicom Hrvatske udruge školskih knjižničara Karlovačke županije organizirala je tri okrugla stola u školskoj knjižnici OŠ Dubovac na kojima su sudjelovali knjižničari osnovnih i srednjih škola, ravnatelji i predstavnici osnivača školskih knjižnica u Gradu Karlovcu i Karlovačkoj županiji. Okrugli stolovi organizirani su s ciljem da se zagovaranje školskih knjižnica usmjeri na sufinanciranje nabave knjižnične građe, integraciju kurikulumu knjižnično-informacijskog programa u kurikulumu svih nastavnih područja te na opremanje knjižnica u skladu sa Standardima (Državni pedagoški standard i Standard za školske knjižnice). To je doprinijelo prepoznatljivosti školskih knjižnica, njihovih usluga i mogućnosti te knjižničara općenito, u lokalnoj zajednici. Ovaj način javnog zagovaranja školskih knjižnica prepoznat je kao primjer dobre prakse u Hrvatskoj što je rezultiralo izlaganjima na 29. Proljetnoj školi školskih knjižničara RH u travnju 2017. te na 17. okruglom stolu o slobodnom pristupu informacijama u prosincu 2017.

Ukupna vrijednost godišnje nabave (kn)				
	2014.	2015.	2016.	2017.
Osnovne škole	70.722,50	157.655,70	151.695,55	167784,94
Srednje škole	31.738,78	74.859,70	54.280,78	66180,11
Ukupno	102.461,28	232.515,40	205.976,33	233.964,05

Ukupna financijska vrijednost nabave školskih knjižnica (2014. – 2017.)

Miroslav Katić

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

miroslav@gkka.hr

Projekt Poslovno knjižničarstvo u Karlovačkoj županiji

KONCEPT POSLOVNOG KNJIŽNIČARSTVA novi je koncept u Hrvatskoj. Pretražujući baze podataka, može se pronaći vrlo malo stručnih radova o poslovnom knjižničarstvu objavljenih u Hrvatskoj, a ukoliko tome dodamo činjenicu da u Hrvatskoj djeluje samo jedna poslovna knjižnica (u sklopu Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ iz Karlovca) te jedan poslovni kutak (u sklopu Gradske knjižnice Rijeka), može se zaključiti da je poslovno knjižničarstvo usluga čije je razvijanje tek u povojima. Knjižnice u Hrvatskoj upoznale su se s konceptom poslovnog knjižničarstva prvi put kroz projekt „Work with US“ (Radite s nama) koji je u suradnji sa zagrebačkim Ekonomskim fakultetom i Hrvatskim knjižničarskim društvom provodilo Veleposlanstvo SAD-a. Svrha projekta bila je naglasiti ulogu knjižnica kao pružatelja potrebnih informacija i znanja te njezine važnosti za lokalnu ekonomiju. Knjižnice su pozvane da šalju svoje prijedloge uvođenja usluge poslovnog knjižničarstva u svoje ustanove, a prijedlog najboljeg poslovnog centra u Hrvatskoj bio bi financijski nagrađen.

Na spomenuti natječaj javila se i Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ te sa svojim projektnim prijedlogom koji je uključivao otvaranje Poslovno-informacijskog centra u prostorijama Knjižnice za mlade, pobijedila. Shodno projektnom prijedlogu, a

financijski potpomognut od strane Veleposlanstva SAD-a, uređen je dio prostora Knjižnice za mlade, opremljen literaturom iz područja poduzetništva i ekonomije te s dva laptopa s pristupom mrežnim bazama podataka iz istog područja. Otvaranje Poslovno-informacijskog centra bilo je 26. siječnja 2016. popraćeno izlaganjem poznatog poduzetnika i investitora Nenađa Bakića s temom „Kako postati poduzetnik“. U sljedeće dvije godine kroz program Poslovne knjižnice održano je četrdesetak predavanja i radionica. U knjižnici su izlagali brojni uspješni poduzetnici prenoseći svoja iskustva, a knjižnica je postala faktor koji utječe na gospodarstvo lokalne sredine. Ostvarena je dobra suradnja s Ekonomskom školom u Karlovcu i Veleučilištem u Karlovcu čiji su učenici/studenti redovni posjetioči predavanja. Brojne aktivnosti zahtijevale su povezivanje s obrazovnim sektorom i raznim udrugama civilnog društva šireći poduzetništvo među mladima. Posebno valja izdvojiti suradnju s Udrugom Ekonomska klinika iz Zagreba. U konačnici, napravljena je i sama mrežna stranica, www.poslovna-knjiznica.com.

Projekt je, iako vrlo uspješan, pokazao i određene nedostatke: nisu osigurani dugotrajni izvori financiranja, pa je održivost projekta upitna, nisu osigurani treninzi za knjižničare sa svrhom usavršavanja vještina za kreiranje i vođenje poslovnih

knjižnica, nije se dogodilo povezivanje knjižnica te zajednički rad na razvijanju poduzetničke klime u zajednici te, u konačnici, poslovna zajednica nije u potpunosti prihvatila knjižnicu kao ravnopravnog i relevantnog partnera u svijetu poduzetništva. Naime, da bi knjižnica imala karakter poslovne knjižnice trebala bi prilagoditi poslovnu politiku i izvore financiranja, osigurati treninge knjižničarima kako bi usavršavali vještine za kreiranje i vođenje poslovnih knjižnica, razvijati zbirke koje prate poslovne ciljeve i koje će postati bitne za širu poslovnu zajednicu, biti umrežene s drugim knjižnicama i koristiti sve knjižnične i druge informacijske izvore te, u konačnici, biti tehnološki sposobna za praćenje pristupa tekućim i teško promjenjivim podacima.

Poslovna knjižnica: Davor Bruketa

Kako bi se riješili barem neki od navedenih problema, pokrenut je novi projekt pod nazivom Poslovno knjižničarstvo u Karlovačkoj županiji koji u partnerstvu provode Društvo knjižničara Karlovačke županije i Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“. Uvidom u dosadašnje stanje knjižnica na području Karlovačke županije utvrđeno je da postoji potreba za širenjem poslovnog knjižničarstva na ostale knjižnice u Karlovačkoj županiji, kako na narodne tako i na osnovnoškolske, srednjoškolske i knjižnicu Veleučilišta u Karlovcu. Naime, u Karlovcu djeluje studij Poslovnog upravljanja što čini ovo Veleučilište i njihovu knjižnicu vrlo prijemljivima za prijedloge poslovnog knjižničarstva. Isto tako, niz osnovnih škola iskazao je interes nakon predavanja iz ciklusa Financijskog opismenjavanja da se takva vrsta edukacije najmlađih pokuši implementirati u školske programe. Samim time otvara se mogućnost školskih knjižnica da pokrenu takve programe u njima.

Projekt Poslovno knjižničarstvo u Karlovačkoj županiji kao nastavak projekta Poslovne knjižnice ima za cilj razvijanje suradnje među knjižničarima u Karlovačkoj županiji, stvaranje kompetentnih poslovnih knjižničara i promociju knjižnica kao cen-

tara znanja. Kroz predviđenih šest radionica namijenjenih knjižničarima Karlovačke županije sudionici bi trebali dobiti uvid u to što je poslovno knjižničarstvo, koje su kompetencije za provođenje poslovnog knjižničarstva, primjere kako započeti programe u sklopu poslovne knjižnice, kako projekte učiniti financijski održivima te koji su alternativni načini financiranja projekata. Stečena znanja trebali bi implementirati u promoviranje poduzetništva i poduzetničke klime kroz knjižnice (prvenstveno među mladima), ali i na različite druge programe i projekte. Nakon održanih predavanja bit će pozvani svi knjižničari Karlovačke županije da pokrenu otvaranje poslovnih kutaka u svojim knjižnicama i programe promocije poduzetništva te pošalju do 20. rujna 2018. svoje programske prijedloge na evaluaciju timu stručnjaka koji će sugerirati na koji se način njihovi prijedlozi mogu financirati.

Predviđeno je da projekt traje od siječnja do listopada 2018. godine. Želja je da se projektom doprinese suradnji među knjižnicama Karlovačke županije, stvori bolja kohezija potrebna kako za razvoj struke, tako i za buduće projekte. Isto tako očekuje se razvijanje poslovnog knjižničarstva u knjižnicama Karlovačke županije.

Duh poduzetništva ključ je uspjeha Sjedinjenih Američkih Država i esencijalni dio njihove kulture. U skladu s tim duhom djeluju i njihove narodne knjižnice. Tamošnje poslovne knjižnice postali su aktivni partneri u poslovnoj zajednici te važni faktori pri rekonstruiranju gospodarstva. U vremenima ekonomskih kriza knjižnice mogu i moraju djelovati interaktivno; pomažući malom i srednjem poduzetništvu knjižnice da posredno jačaju i sebe jer njihova moć ovisi najviše od gospodarskog razvoja lokalne sredine. Nadamo se da će kroz ova dva projekta naša lokalna sredina, ali i naša struka, prepoznati knjižnice kao jedan od čimbenika koji može doprinijeti jačanju gospodarstva.

Poslovna knjižnica: Livija Stanišić

OSVRTI, INTERVJUI I RAZMIŠLJANJA

Ana Sudarević

OŠ Dubovac, Karlovac

knjiznica.dubovac@gmail.com

INTERVJU SA ŽELJKOM HORVAT-VUKELJA

Uz karlovačku djecu pronalazila sam svoj današnji stil pripovijedanja

ŽELJKA HORVAT-VUKELJA jedna je od najpoznatijih i omiljenih autorica knjiga za djecu. Za mnoge prvaše njezina su djela među prvima koje su posudili, a neki su se s *Hrabricom*, *Balončicom* ili *Slikopričama* upoznali i prije polaska u školu. Zato je poseban doživljaj, kako za učenike, tako i za učitelje, upoznati književnicu, odnosno, družiti se s njom tijekom književnog susreta jer Željka je uvijek zanimljiva, nepredvidiva i, prije svega, vrlo uvjerljiva kada se radi o čitanju i ljubavi prema knjigama.

Koliko je duga Vaša tradicija gostovanja u školama u Hrvatskoj? A u Karlovcu, tj. Karlovačkoj županiji?

Književne susrete po školama počela sam održavati 1989. godine, kada sam u izdavačkoj kući Mladost objavila tri prve slikovnice: *Hrabricu*, *Balončicu* i *Panjoglava*. Dakle, dogodine će biti 30 godina od mog prvog književnog susreta. Održala sam više od 1500 susreta. Brojka je fascinantna, no moram naglasiti da mi je posljednjih godina mog službovanja u Školskoj knjizi jedna od dužnosti bila i održavanje književnih susreta po školama i gradskim knjižnicama.

U škole Karlovačke županije počela sam dolaziti prije desetak godina, ali sam davno prije toga godinama bila povremeni

gost Dječjeg odjela Gradske knjižnice Karlovac i za taj me period vežu osobito lijepe uspomene jer sam uz karlovačku djecu polako pronalazila svoj današnji stil pripovijedanja.

Na susretima koristite tzv. pričokaze? O čemu se radi i koje su najveće prednosti ove forme?

Pričokaz je hibridni književni podžanr – kombinacija priče i male scenske igre. Izmisli sam ga spontano, tijekom rada s djecom, a domišljam ga stalno, iz susreta u susret.

U pričokazu je glavni pripovjedač, ali on treba pomoćnike, a to su njegovi slušatelji/gledatelji, koji će mu pridržati rekvizite, izvoditi zvučne efekte, sudjelovati u malim dijalozima, udarati

ritam, izvoditi pantomimu, pjevati u kanonu, pa čak biti spremni na licu mjesta naučiti prvu i drugu lekciju francuskoga kako bi mogli otpjevati određenu pjesmicu iz priče.

Prednosti pričokaza su brojne: junaci priča (najčešće uporabni predmeti poput vezica, rukavica i metra) stanu u jednu torbu srednje veličine, a nađe se mjesta i za mala glazbala poput usne harmonike i blok-flaute. Torba „radi“ na principu iznenađenja – publika nikad ne zna što će iz torbe izići pa je uvijek zanimljivo. Zapravo, to je prijenosno kazalište, portable-teatar.

Možete li usporediti generacije učenika na svojim susretima, prije 5, 10, 15... godina i danas? Ima li razlika i koje su?

Današnja su djeca, kao i ona prije 20 ili 30 godina, jednako zainteresirana za priču. No način na koji im se priča pripovijeda danas je drugačiji. Želite li da vas pomno slušaju, morate iskoristiti svaki trenutak svog nastupa, morate biti zanimljivi, nepredvidivi i, naravno, uvjerljivi. Pažnja današnje djece traje kraće, ali ako se vaš nastup sastoji od više kraćih i međusobno različitih sadržaja, djeca će vas pratiti i dulje od školskog sata.

Današnja djeca svašta znaju, informacije skupljaju na svakom koraku i otvorena su u nastupu. Tako se dogodi ono što se nekad ni u snu ne bi dogodilo na književnom susretu – da vam netko usred priče kaže da to što pričate nije istina, da je to izmišljeno, primjerice, da puževi imaju mobitel i ambulantna kola, no ja tada zastanem i složim se s tom tvrdnjom otprilike ovim riječima: „Da, to je točno, i mi to svi znamo, ali nam je svejedno lijepo slušati izmišljene priče jer mašta je jako, jako moćna“, i s time se svi uvijek složte.

Postoje li neke stvari (situacije, reakcije) koje su ostale iste bez obzira na vrijeme i generacije?

Mala su djeca jednako iskrena kao što su nekad bila, jednako zaigrana i željna malih šašavosti i neobičnosti, otvorena prema humoru i sretna kad se u priči sve dobro završi.

Gostujete i izvan Hrvatske. Možete li usporediti svoju publiku (učenike, djecu, mlade) ovdje i u inozemstvu?

Bila sam nekoliko puta na književnim gostovanjima u dopunskim školama u Njemačkoj i Švicarskoj, a jednom čak i u talijanskoj pokrajini Molise. Naravno, to je posve druga publika jer je po dobi heterogena – od prvoškolaca pa sve do petnaestogodišnjaka, a još heterogenija je po poznavanju hrvatskog jezika. Pravi je izazov održati uspješan susret s tako šarenom grupom. Međutim, tu me spašava moje nastavničko iskustvo.

Sudjelujete u brojnim događanjima vezanim uz knjige i čitanje. Što Vas motivira?

Željela bih pripomoći tome da mala djeca u život ponesu uvjerenje da je knjiga dio njihova intimnog svijeta, da su s knjigom jači i da uz pomoć knjige mogu sebi prokčiti bolji put kroz život. Djecu već od najmanjih nogu moramo opremiti za putovanje kroz život. Ja to činim svojim pričama u kojima se netko stalno suočava s ovakvim ili onakvim problemima i uvijek ih nekako uspijeva riješiti.

Uključili ste se u nacionalnu kampanju „Čitaj mi!“ Što je bio glavni motiv?

Na ovo sam pitanje djelomično odgovorila u prethodnom odgovoru, a sad bih još rekla da je poželjno da u kampanji sudjeluju umjetnici i stručnjaci raznih profila. Mislim da se ja, kao jedna specifična pripovjedačica specijalizirana za djecu mlađe dobi, idealno uklapam u takav postav.

Smatrate li da bi uz Ministarstvo kulture RH kampanju „Čitaj mi!“ trebalo financirati i MZO?

Da, s usklikom. Da!

Što biste savjetovali učiteljima, knjižničarima i svima koji se bave poticanjem i promicanjem važnosti čitanja?

Predlažem im da kad god mogu čitaju naglas svojim učenicima, odnosno svojim malim korisnicima. Predlažem to i nama odraslima. Evo primjera: kad ljeti odem svojoj sestrični na more, svakog dana poslije podne, u hladu i s pogledom na more, jedna drugoj čitamo naglas ulomke iz neke unaprijed dogovorene knjige. Još jedan primjer: prijateljica je imala jako staru baku koja već dugo nije izlazila iz kuće i ta ju je moja prijateljica redovito posjećivala, ali više nije znala o čemu bi pričala sa svojom bakom; tada se dosjetila da joj počne čitati ulomke iz knjige „Srce“ koju je baka rado čitala kad je bila dijete i to je bila prava renesansa u njihovu odnosu – posjeti baki postali su za moju prijateljicu pravo osvježanje, a o baki da i ne govorimo.

Razgovarala: Ana Sudarević

Mladen Masar

Gradska knjižnica Zadar

mladen.masar@gkzd.hr

Možda nas ipak trebaju? („Od povjerljiva izvora dva putića“)

S VREMENA NA vrijeme predskazuju nam propast. Najbrutalnije je bilo pred točnu godinu dana kad je jedan od naših najčitanijih portala, na najčitanijim portalima prirodan način, odnekud prepisao, tj. traljavo preveo članak o zanimanjima koja će nestati. Pod bombastičnim „click-bait“ naslovom „Ovih pet zanimanja uskoro će potpuno nestati, je li i vaše među njima?“ našla se top-lista koju su predvodili knjižničari, a slijedili su ih na drugome mjestu reporteri i televizijski voditelji, zatim *community manageri* (3), turistički radnici (4) i inženjeri agronomije (5).

Avaj, nestadosmo. Živim i radim u Zadru. Knjižničar sam, aktivan u zajednici, prisutan u medijima, koketiram s turizmom, sadim masline. Dobro bi mi za masline došao koji savjet agronoma, znam da nam nedostaju tisuće radnika u turizmu. Primjećujem da su, iako je razdoblje medijske hipertrofije u Zadru prošlo, gotovo svi nekadašnji zaposlenici sada ugašenih medijskih kuća i dalje u medijima, samo pod nekim drugim etiketama. Hm. Možda se u onome članku na Indexu radilo o instanci takozvanih *Fake News*?

Ne znam. Collinsov rječnik odabrao je upravo *Fake News* za riječ 2017. godine. Na vratima mog ureda visi IFLA-in plakat „How to Spot Fake News“ (<https://www.ifla.org/publications/node/11174>). Hm. Kažu iz IFLA-e da pri opažanju lažnih vijesti treba voditi računa o izvoru, konzultirati dodatne izvore, provjeriti autore i izvore na koje se autor poziva, provjeriti datum, provjeriti radi li se o šali i provjeriti sami sa sobom imademo li kakva nagnuća (tj. „bias“: možda nam vlastita vjerovanja utječu na prosudbu). Kao posljednje utočište za provjeru istinitosti neke vijesti IFLA savjetuje da pitate stručnjake: knjižničare ili neku stranicu za provjeravanje činjenica („fact-checking site“).

E sad, Facebook upravo ovih dana mijenja svoj *News Feed* jer su propustili previše lažnih vijesti. Twitter danas objavljuje da su uočili oko 50 000 lažnih korisničkih računa s kojih je deset puta toliko korisnika dobivalo „informacije“. Čitali smo o makedonskim plaćenicima koji su pomogli definiranju ishoda američkih izbora 2016. godine. (Ako već niste, pročitajte o tome na CNN-u: <http://money.cnn.com/interactive/media/the-macedonia-story/>, ili, ako ne vjerujete CNN-u, možda vjerujete Wiredu: <https://www.wired.com/2017/02/veles-macedonia-fake-news/>).

Ne koristim Facebook kako bih se informirao, ali čitam danas da se korisnicima ne sviđa kako Facebook mijenja svoj *News Feed*. Prije im je valjda bilo bolje: od nekadašnjeg svijeta, na koji smo valjda bili navikli i koji je imao relativno malen broj paralelnih istina, današnji se Svijet ustrojio kroz puno dulji niz odvojenih stvarnosti nakisalih u pogodnim staništima komoditeta društvenih mreža i mrežica. Možda i Zuckerberg potraži pomoć od IFLA-e oko provjere činjenica? Možda ipak nekome trebaju informacijski stručnjaci (u razdoblju koje se zove informacijskim)? Ili barem agronomi. Ili radnici u turizmu?

Nastranu šalu na stranu, s obzirom na temu ovog broja Kalibra, ajmo knjižničari, trgnite se, surađujte, barem se Wikipedia dade „editirati“, čak i s mobitela, npr. u javnom prijevozu na putu na posao. Lako za američke predsjedničke izbore, to s „informiranjem“ zastranilo je toliko da raste broj onih koji vjeruju da je Zemlja ravna ploča. Barem možemo, za početak, u Wikipediju ili druge favorizirane *online* izvore, upucati koji od odgovora upućenih na pitanja portalu Pitajte knjižničare. Zuckerberg će častiti :)

Miroslav Katić

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

miroslav@gkka.hr

INTERVJU S DANKOM PLEVNIKOM

PRVI STE DOKTOR informacijskih znanosti u Hrvatskoj. Odakle potječe i čime je izazvan Vaš interes za informacijskim znanostima?

Sve je počelo dosta slučajno. U vezi nečega našao sam se u zagrebačkom Referalnom centru Sveučilišta u Zagrebu i upao u neku drugu prostoriju u kojoj je za stolom sjedio prof. dr. Božo Težak, voditelj postdiplomskog studija bibliotekarstva, dokumentacije i informacijskih znanosti. Težak me pitao jesam li došao na upis, nagovorio me je i dao program studija. Bio je znanstvenik koji je velike uspjehe postigao u proučavanju koloidne kemije, ali išao je za objedinjavanjem mnogih disciplina, ustanova i informatoloških istraživanja, s onim čega je premarlo u današnjem društvu – s pogledom na razvoj znanja i budućnosti. Među prvima u svijetu shvatio je značenje informacija za povezivanje i napredak čovječanstva, tražio je ukidanje *copyrighta* radi brže cirkulacije znanja, što je, naravno, naišlo na otpor onih koji su zarađivali na intelektualnom vlasništvu. Kod njega je naglasak bio na istraživanju i evoluiranju, povezivanju s relevantnim svjetskim izvorima informacija. Vodio me je na međunarodne skupove u Dubrovnik, gdje sam upoznao Eugena Garfielda koji je osnovao The Institute for Scientific Information (ISI) i Scientific Citation Index (SCI), nezaobilazno pomagalo za vrednovanje znanosti i znanstvene literature. Veliki utjecaj na mene imao je i Tefko Saračević koji je u SAD-u

postao otac informatologije. Nekoliko godina ljeto sam provodio na IUC-u u Dubrovniku u društvu s najvećim autoritetima iz ove oblasti. Poštovali su Težaka koji nas je, kako sam znao reći, „uzeo u Skylab i otvarao prostore svemira“. Zbog takve metodologije od općeg i univerzalnog ka pojedinačnom i posebnom, shvatio sam važnost poznavanja svijeta kao uvjeta razvoja lokalne i nacionalne sredine. Težak nije inzistirao na reproduciranju poznatog znanja i usmenim ispitima, već je od nas tražio proizvodnju novog znanja kroz pisane radove, radi čega sam počeo objavljivati na engleskom u SAD-u i Ujedinjenom Kraljevstvu. Nakon toga su u Gradsku knjižnicu „Ivan Goran Kovačić“ počela stizati pisma američkih sveučilišnih profesora, među njima i od predsjednika Sveučilišta The Rockefeller, Joshue Lederberga, koji je 1981. molio za dopuštenje da moj tekst dobije prije tiskanja.

Svoju doktorsku disertaciju predali ste još 1982., a obranili tek 1986. godine? Zašto je moralo proći toliko vremena?

U nekim relacijama to je i danas relativno pristojno vrijeme. Naime, tada su informacijske znanosti tek bile prihvaćene u korpus humanističkih znanosti. I za to je trebalo vremena. Dakle, prvo je priznata znanost, a onda joj se tražio domicilni fakultet. Do tada je za nju bilo odgovorno Sveučilište u Zagrebu i ja sam doktorirao na Sveučilištu, a ne na nekom poseb-

nom fakultetu. Sastav Komisije za ocjenu moje disertacije „Oblikovanje tekstualne komunikacije“ bio je upravo radi toga interdisciplinaran. Nju je kao predsjednik vodio moj mentor, prof. dr. Pavao Novosel s Fakulteta političkih nauka, prof. dr. Ivan Furlan s Filozofskog fakulteta, docent dr. Mario Plenković s Fakulteta političkih nauka, i dr. Željko Pauše, izvanredni profesor Fakulteta građevinskih znanosti. Nitko od njih nije bio stručnjak u tom novom znanstvenom području. Ispalo je da učenici poučavaju učitelje. Baš kao što danas mladi poučavaju starije u vezi tih silnih *gadgets* i aplikacija. Trebalo je i vremena da se pronađu i okupe profesori koji su imali kompetencije za ocjenu mog doktorskog rada koji sam obranio 2. travnja 1986. godine. Predsjednik Komisije za obranu bio je prof. dr. Vladimir Matković s Elektrotehničkog fakulteta, te Novosel, Furlan i Pauše. Sve to govori o multidisciplinarnosti mog rada i izazova ove nove znanosti. Imao sam i poteškoća sa samom disertacijom jer sam je pisao u jednom primjerku koji je bio u stanu profesora Novosela. Isprva smo mislili da se izgubila, ali smo je, kao u nekom filmu, našli na dnu njegova ormara.

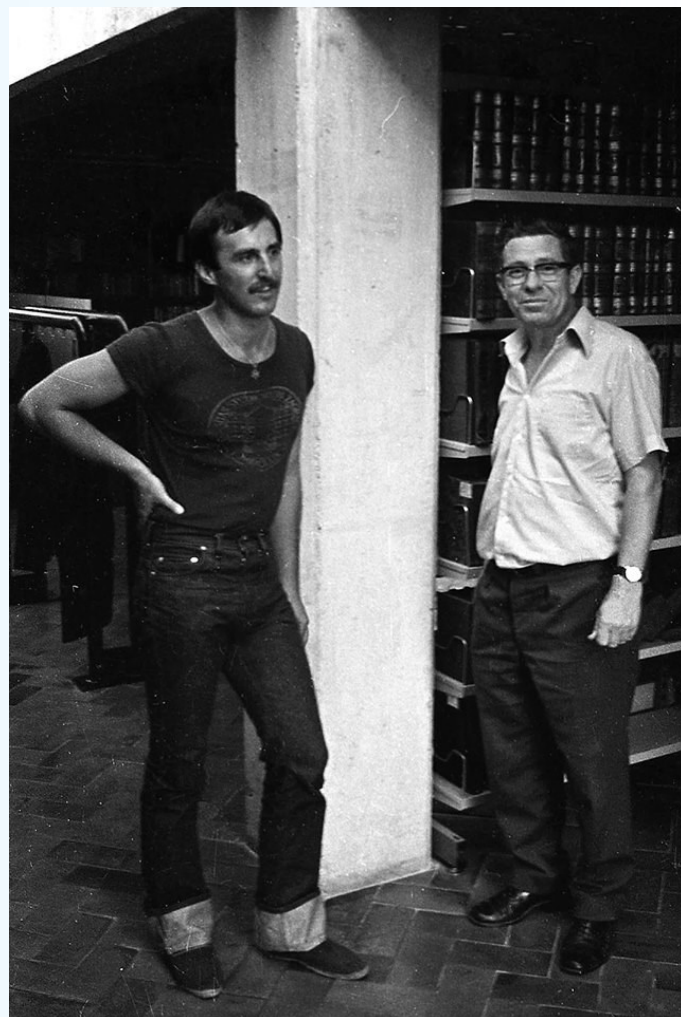
Zaposlili ste se 1976. na Studijskom odjelu Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ i tamo proveli osam godina. Po čemu pamтите to razdoblje?

Po intenzivnosti. Radio sam po dvanaest sati dnevno, neki puta i više. Morao sam prvo upoznavati fond, raditi sa studentima koji su se kasnije, poput Borisa Škvorca i Dinka Erora, razvili u prvorazredne sveučilišne profesore i menadžere. Bila je dobra atmosfera pa su tu dolazili učiti i studenti sa Strojarskva i Ekonomije. Uz Zdenku Karan i Mirjanu Došen učio sam engleski koji je nezaobilazan za informatologiju. Pripremao sam predavanja s uglednim znanstvenicima, pisao pozivnice, lijepio plakate za Tribinu četvrtkom. Imao sam sreću raditi u toj knjižnici koja je od Zagreba do Zadra bila najveća javna knjižnica. Njezina je prednost i pred Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom bila u tome da smo morali raditi i katalogizaciju i klasifikaciju te smo lakše i brže dolazili do određenih knjiga i časopisa, pa sam u Dubrovniku pokazao šire znanje od njih. Radio sam s profesorom Ivanom Jurkovićem i Pajom Gregurićem pa sam uz teoriju ovladao i praktičnim, empirijskim bibliotekarstvom. Napisao sam više od dvadeset stručnih i znanstvenih radova za niz časopisa, od Knjiga i čitaoci do Informatologije Jugoslavice.

Tih godina, točnije 1978., predložili ste i osnivanje Instituta za studij i analitiku legologije pri Gradskoj knjižnici „Ivan Goran Kovačić“ u Karlovcu? Što se dogodilo s tim prijedlogom?

Pojeo vuk magare. Prijedlog je bio razrađen u mom magistarskom radu „Model izgradnje referalnog centra za regiju Karlovca“. Da smo to tada uspjeli izgraditi, danas bismo bili vrhunska organizacija u vezi legologije u svijetu, ali to su očito bile preuranjene ideje za ono doba. Tadašnja ravnateljica u meni je vidjela konkurenciju za mjesto ravnatelja i vjerovala da je i-

mam ambiciju zamijeniti pa je puhala i na hladno. Tome je kumovao i naš austrougarski mentalitet držanja samo do tradicionalnog, a ne i inovativnog. Bio sam prvi član International

Reading Association, koja je bila i ostala najznačajnija udruga i ustanova povezana s čitanjem u svijetu, iz Jugoslavije. Dao sam nekoliko tisuća dolara za knjige iz legologije, kako sam nazvao znanost o čitanju, ali one nisu, što bi bilo prirodno, završile u toj knjižnici, pa sam tih 186 knjiga poklonio Hrvatskom čitateljskom društvu, čiji sam bio jedan od osnivača, i one se sada nalaze u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica, budući da je tada na čelu HČD-a bila Dijana Sabolović-Krajina s kojom sam, uz Đurđu Mesić iz NSK, izradio Bibliografiju čitanja u južnoslavenskim zemljama. Ona je pokazala interes da nastavi razvoj legologije pa smo s još nekim kolegicama organizirali međunarodni skup „Pismenost bez granica“ ili 14. europsku konferenciju o čitanju u Zagrebu od 31. srpnja do 3. kolovoza 2005. Po prvi puta u povijesti tu su se susreli predsjednici IRA-e i IFLA-e, koji su za svoja izlaganja dobili po 20 minuta, dok sam ja na završnoj plenarnoj sjednici dobio 30 minuta s temom „Čitatelj 21. stoljeća: pionir ili žrtva?“

Kakva je danas, po Vama, kultura čitanja?

Prati sudbinu opće kulture. Puno se napora ulaže u propagiranje čitanja od majčine utrobe do gimnazije. Veliki trud ulažu

učitelji, nastavnici i profesori, izdavači i knjižničari, ali čini mi se da se s odrastanjem gubi potreba za vrijednostima koje nudi visoka književnost. Humanističke vrline variraju se post-humanizmom i antihumanizmom. Neovisnost i kvalitetu kulture čitanja zamijenila je infantilizacija književnih vrednota koju je donijela i raspršila digitalizacija u čitavom svijetu, a u nas ju je dodatno ograničila ideologija koja je retroaktivno „revalorizirala“ umjetnički poredak književnika. Mnogo toga ovisi o ciljevima čitanja: trebaju li nam umjetnost i fikcija radi etičkih i epistemoloških razloga ili kao pokriće za hegemoniju koju diktiraju korporativni mediji ili politika? Današnja službena kultura čitanja većini (ne)zainteresiranih nije omogućila pretvorbu u kompetentne čitatelje kadre da samostalno shvaćaju poriv da im treba autor i njegovo djelo.

U svom intervjuu u Poletu 1986. govorite o problemima obrazovanja, pogotovo o uvođenju kompjuterizacije i „bacanju djece na tastature“. Kako danas, tridesetak godina nakon toga, gledate na taj problem?

Dinko Eror prije nekoliko godina govorio mi je da su se mnoga moja predviđanja iz tog vremena obistinila. Uvođenje kompjuterizacije nije samo po sebi problematično, kao što nisu bile ni pločica i kreda. To je samo *tools* (alat). Mnogo je odlučnije na koji način koristimo taj alat. Sve se odvija po *defaultu*, sve je unaprijed programerski zadano i svodi se na reproduktivno izživljavanje, a ne uživanje u slobodi kreacije vlastitih pogleda i znanja. Jasno je da sve ovisi o nastavnicima i učenicima koji ne žele samo ostati u posjedu alata, već nastoje pomoću njega stvarati nova znanja. Nekad su roditelji djecu stavljali pred televizore da bi mogli obavljati svoje poslove, a danas im umjesto dade za smirenje nude mobitel ili laptop. Nedavno su jednoj djevojčici od tri godine pokazali fotografiju, a ona je po njoj išla prstom ne bi li uspjela vidjeti drugu sliku. Prije trideset godina mnogi sadašnji fenomeni nisu bili poznati, kompjuterizacija je bila u povojima, nisu se mogle naslutiti sadašnje mreže ovisnosti i postovisnosti, jedno radikalističko odustajanje od realnog svijeta i njegova ekstatična zamjena virtualnim pseudosvijetom.

Stvaraju li naše škole danas učenike koji mogu prepoznati relevantne informacije i, u konačnici, proizvoditi samostalno informacije?

Mnogo stvari ovise o tipu učenika, a ne o tipu škola. Manji je problem hoće li netko prepoznati relevantne informacije od toga tko i kako određuje što su to danas uopće relevantne informacije. Zemlja poput naše, koja već desetljećima ima jedne te iste probleme, koja ih nije u stanju još ni dovoljno zasitno artikulirati, a kamoli riješiti, nije u stanju organizirati školstvo koje bi moglo iskoračiti u tom smjeru. To se ne može svaljivati samo na „kurikulizaciju“ obrazovanja. Ako se Hrvatska nije u stanju vinuti među pametne države, onda je problem u njezinu vodstvu koje nesumnjivo ne može ni detektirati

ni shvatiti relevantne informacije. Kao što učenici ponavljaju poznato gradivo, tako i naši državnici slijede izlizana opća mjesta iz kojih se ne rađa samostalna proizvodnja vlastite pameti i vlastitog razvoja. To je jedan od razloga stalnog zastoja i postignuća povijesne irelevantnosti.

Koja je po Vama danas najvažnija uloga knjižnice i knjižničara u društvu?

Citirat ću samoga sebe iz teksta „Knjižnice kao jamac čitanja“, objavljenog u „Svjetlu“ (1-4, 2017): „Postoji niz teorija knjižnice, ovisno o tipu zbirke i korisnika. Meni se dopada oduševljenje britanskog književnog kritičara Franka Kermodea knjižnicom The Warburg Institute iz Londona čija zbirka premašuje 360.000 svezaka i smatra se najvećom u svijetu, posvećenoj studijama renesanse i povijesti klasične tradicije. Nju je 1902. u Hamburgu pokrenuo Aby Warburg. Kermode je podržavao Warburgovu teoriju knjižnice zato jer se organizirala tako da je ne samo omogućavala da nađe knjigu koju je trebao, nego i onu koju je želio. To je briljantna distinkcija i dobra definicija knjižnice: izlaziti iz nje iskustvom bogatiji negoli se u nju ušlo, što bi značilo i široko primjenjivati Derridine sugestije o odnosu teksta i života. Oni koji vjeruju u budućnost čitanja ne bi se smjeli kladiti samo na digitalni tekst.“

Međutim, živimo u internetskom dobu u kojem po sili tehnološkog razvoja forsiraju e-knjige i engleski jezik. Zbog toga knjižnice na narodnom jeziku postaju čuvari jezika i identiteta neke sredine. Uloga knjižnice danas je u očuvanju potrebe i smisla čitanja, što se može postizati permanentnim obrazovanjem i samoobrazovanjem knjižničara, ali i čitatelja, obostranim prihvaćanjem novih informacijskih tendencija i alata. Knjižnice i knjižničari pozvani su da verifikacijom kvalitete štiva potiču i razvijaju personalistički diskurs čitanja, a ne da hrane potrošnju egalitarističkog zaglupljivanja. Knjižničari bi kao ljekarnici trebali biti usko povezani s profesorima kao liječnicima u njegovanju čitanja, onako kako ga je definirao Boris Škvorc – kao „djelatnost dijaloga i uvježbavanja različitih modaliteta kompetencije“.

Razgovarao: Miroslav Katić

KALIBAR

časopis Društva knjižničara Karlovačke županije

Broj 1, 2018. Godište VII.